

נשים בקריאת התורה: לקט מקורות מאთ אריה פרימר

הקדמה לקריית התורה והלמוה

(1) דברים פרק לא

- (א) ויצו משה אוטם אמר: מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות.
(יא) בבוא כל ישראל לראות את פni ידוע אלהיך במקום אשר יבחר, תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזיניהם.
- (יב) הקhal את העם האנשיים והנשיים וחטף וגרך אשר בשעריך, למען ישמעו, ולמען ילמדו ויראו את ידוע אלהיכם, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת.
- (יג) ובניהם אשר לא ידעו, ישמעו ולמדו ליראה את ידוע אלהיכם כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עברים את הירדןῆ שמה לרשותה.

(2) ספר החינוך מצוחה תריבב: מצות הקhal במצואי שביעית

שונצטוינו שיקhal עם ישראל כולם אנשיים ונשיים וטף במצואי שנת השמיטה בחג הסוכות ביום שני בחג ולקרא קצת מספר משנה תורה באזיניהם שהוא אלה הדברים ...
משרשי המצווה, לפי שככל עיקרון של עם ישראל היה התורה,... על כן בהיות כל עיקרון בה ראוי שיקHAL הכל יחד בזמן אחד מן הזמנים לשם דבריה ולהיות הקול יוצא מתוך כל העם אנשיים ונשיים וטף לאמר מה הקיבוץ הרבה הזה שנתקבצנו יחד כולם, ותהייה התשובה לשם דברי התורה שהיא כל עיקרנו והודנו ותפארתנו, ויבאו מתוך כך לספר בגודל שבחה והודע ערכה ויכניסו הכל לבם חשקה, ועם החשך בה ילמדו לדעת את השם ויזכו לטובה וישמח ה' במעשהיו, וכענין כתוב בפירוש בזאת המצווה ולמען ילמדו ויראו את ה'.
מדיני המצווה מה שאמרו זכרונים לברכה שהמלך הוא היה המחויב לקרוא באזיניהם. ובעורת הנשים היה קורא, וקורא כשהיא יושב ואס קרא מעומד הרי זה משובה. ומהין הוא קורא מתחלת ספר אלה הדברים עד סוף פרשת שמע ישראל, ומדלג להויה אם שמעו, וגומר אותה פרשה, ומדלג לעשר תעשר וקורא מעשר תעשר על הסדר עד סוף ברכות וקללות עד מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב, ופסק. ...ונוהגת מצוחה זו בזמן שישראל על אדמתם. ...

(3) תלמוד ירושלמי מסכת מגילה פרק ד מ"א

משה התקין את ישראל שייחו קורין בתורה בשבתו וביימים טובים ובראשי חדשים ובחולו של מועד שני וידבר משה את מועדיו יי' אל בני ישראל. עוזרא התקין לישראל שייחו קורין בתורה שני ובחמשי ושבת במנחה.

(4) תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כא עמוד ב

תנא: הפטוח מברך לפניה, והחותם מברך לאחריה. והאידנא דכולהו מברכי לפניה ולאחריה - היינו טעמא דתקינו רבנן: גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאים.

(5) רשיי מסכת מגילה דף כא עמוד ב

משום הנכנסין - שאם יכנס אדם לבית הכנסת אחר שבירך ראשון, ואם לא ישמע את האחרים מברכין, יאמר: אין ברכה בתורה לפניה.
ומשם היוצאיין - ולא שמעו את החותם מברך לאחריה, והראשונים לא ברכו, יאמרו היוצאים: אין ברכה בתורה לאחריה.

(6) מאירי מסכת מגילה דף כא עמוד ב

משום הנכנסין - שייכנסו בין ראשון לשני לשמע קריאת התורה, ונמצאת שמיעת שלא בברכה לפניה.
ומשם היוצאיין - שייצאו קודם שיקרא האחרון ואין שומעין ברכה לאחריה. ועל סמך זה נהגו בחרפת לברך בקול בינווי לחשמייע לכל את הברכות.

נשים עלות לתולה: מחלוקת בסיסיים

(7) תלמיד בבלי מסכת מגילה דף כד עמוד א

משנה: קטן קורא בתורה ומתרגם, אבל איינו פורס על שמע ואין עובר לפני התיבה.
רשיי: קטן איינו פורס על שמע - לפי שהוא בא להוציא רבים ידי חובתן, וכיון שאינו מחייב בדבר - אינו מוציא אחרים ידי חובתנו.

(8) תלמיד בבלי מסכת מגילה דף לג עמוד א

תנו רבנן: הכל עלין למנין שבעה, ואפילו קטן ואפילו אשה. אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא בתורה, מפני כבוד צבור.

(9) תוספתא מסכת מגילה (ליברמן) פרק ג, הלכה יא

הכל עלין למנין שבעה אףי אשה ואפילו מביאין את האשה לקרות לרבים.

(10) שולchan ערוך אורח חיים סימן רבב, סעיף ג

הכל עלין למנין שבעה, ואפילו אשה וקטן שיודיע למי מברכין, אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא בצבור מפני כבוד הציבור. הaga: ואלו דזוקא מצטרפים למנין הקרואים, אבל לא שייהיו כולן נשים או קטנים (ר'ין וריב"ש).

בעניין חיוב נשים בקריאה התולה – נגרנות קריאת התולה

"האשה והמצוות, חלק אי – בין אשה ליוצרה": עמודים 119-118

בקשר לנשים וראש חדש: עמודים 96-92.

(11) תוספות מסכת ראש השנה דף לג עמוד א

הא רבבי יהודה הוא רבי יוסף – אומר ר'ת ע"ג דעתם מתניתין לרבי יהודה, הלכה בר' יוסף דnimokoo עמו ומעשה רב דהמוחזא תפlein (עירובין דף צו. ושם) מיכל בת שואל היהנה מנחת תפlein

ואשתו של יונה שהיתה עולה לרגל וההוא עובדא דפרק אין דורשין (חגיגה דף טז : ושם) דהבאנוهو לעזרת נשים וסמכו עליו נשים כדי לעשות נחת רוח לנשים ומוטרותות לברך על מצות עשה שהזמן גרמא עיג' דפטורות מן דבר המוצה ההיא ומטעקות בתן כמו מיכל בת כושי שהיתה גם מברכת ותדע דאמרינו פרק החובל (ב"יק דף פז) אמר ר' יוסף מעירא אמרי מאן דאמר הלכה כרבנן יהודה עבדינה יומה טבא לרבען דלא מיפקדנה ועבידנא ואם במקום דפטור מן הדבר ועשה אסורה מלברך אם כן אמר עבידנא יומא טבא והלא היה מפסיד ברכות ציצית ולולב ותפילין ומגילה ונור חנוכה וסוכה והבדלה וקדוש היות וברכות של ק"ש שחרית וערבית וכל הברכות כולן ... שמע מינה היכי דפטורי שרי לברוכי ...

ومיהו יש לדחות דרישות יכול להוציא בר חיובא דרבנן כמו קטן דمبرך לאביו בפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) וועלה למנין שבעה ומוציא אחרים ידי חובתן במגילה לר' יהודה כדתנן במגילה (דף יט)...

ור"י ב"יר יהודה מביא ראייה דנשים מברכות על כל מצות עשה שהזמן גרמא מדאמרינו (מגילה דף כג) הכל עולה למנין שבעה ואפי' אשה ואפי' קטן ואיג' דasha אינה מצויה לעסוק בתורה כדאמר בפרק קמא דקדושים (דף לד) ובריש בכל מערכין (עירובין כז)

וארויית דין זו ראייה דברכת התורה לפניה ולאחריה לאו משום תלמוד תורה שאפילו ברך ברכת הערב נא או נפטר באהבה הרבה חוזר וمبرך תזע במקום שאין לו כהן קורא במקום לוי וمبرך עיג' שכביר בריך בקריאת ראשונה ועוד דאייכא למימר זהא דasha עולה היינו באמצעות לא היו רגילים לברך כדאיתא בפרק הקורא את המגילה עומד (דף כא) תנא פותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה והאיינא כולו מברכין גזירה משום הנכensis ומשום היוצאים ומיהו עולין למנין שבעה משמע בסוף שבעה ומקlein דمبرך ברכת המזון אף על פי שהוא פטור אין ראייה לאשה קטן בא לכל חיוב וחיב לחנכו ואינו מוזהר על לא תשא.

(13) מאיiri למגילה דף בג עמוד א

הכל עולין למנין שבעה, או לאו זה מנין של קריאת התורה, ואפי' אשה ואפילו קטן, אבל אמרו חז"ל אשת לא תקרא בתורה מפני בבוד האזכור. יש מי שאומר^{טו} שמלכל מקום ציריך בכל קריאה קורא אחד גדול, והאליל וקורא אחד כבר נשלה מה תקנת משה רבינו, ואין כאן עוד קריאה אלא מתקנת עוזרא, שלא היה מנין הקוראים מתקנת משה רבינו אלא גוף הקריאה בלבד ויכול להשלים הקריאה על ידי אשה וקטן. אבל לא שתעתה כל הקריאה ע"י אשה וקטן. ויש מי שמספר שלא נאמרו הדברים אלא בזמן שהיו קוראים אמצעיים ולא ברכאה ואשה יכולה לקנות באמצעותם קוראה, אבל עכשו שכין מברכין אין אשת קוראה כלל וגו, וכן הרין בטוחן שהרי היאך תברך והיא פטורה. מכל מקום קטן מברך, הויל ויש לו שייכות בתלמוד תורה ושארים מצויין למדוג.

(12) רבנו ניסים (ר"ן) על הריף למגילה דף בג עמוד א

הרב ניסים:
למן בכח והעיט לא נא ותע"קן.
פי' פולין לאrellis קהדר ולט' צרא
טלם קטניות ולט' נביס דרכן דלא
כני חיזוך ניאו ול' מבחן למחרם.
ולפעס שיק דילע נמי נטלט מכח
הנ"ג צפאמ וצטאנס לאא וקען לן
קרין להען וונ"ג הפלין מזוס כלה
לפי' בלה"ל נקיין קהדים צינט
כדריכתס ומיאו זבאל וקען כגן
טיכרכט טיסט לאז וקען קריין לאז'
להען וויהען וכען דקראי וויה
מכרכין מלי' דטוה להען למפער
געגי ומכנק ברכיה פפערס:

איך אשה וקטן מוציאים הגברים בקריותם

(14) תוספות מסכת מגילה דף כא עמוד ב

...בימיהם לא היה שליח צבור קורא עמם ... וכשיו נמי לא התקינו אלא שלא לביש מי
שאין יודע לקרים

(15) לבושי שרד, שו"ע או"ח רבב, מגן אברהם ט"ק ו

...והוא קטן עולה [למנין ז'] הינו במקום שהשי"ץ קורא, אבל הוא עצמו לא יקרא דין
מושיא הציבור.

(16) שוויות אגרות משה חלק או"ח ב' סימן עב

ועיין בלבושי שרד שכטב דהא קטן עולה שבגמ' הינו במקום שהשי"ץ קורא. ולא נכון
כל, בזמן הגמי לא היה כלל דבר כזה כמפורט בתוס' מגילה דף כ"א ורך בזמן הגאנום התקינו
שהשי"ץ יקרא שלא לביש מי שאינו יודע לקרים או מטעם שכטב הראי"ש דין הכל בקיין
בטעמי הקראיה ויש שידמו שידיעין וכשלא יקרהו ATI לאנצוי עיישי".

(17) שוויות הריב"ש סימן שכו

דכאן נמי אינו מצורף [קטן] לעשרה שחייב לקריאת התורה, אלא צריך שייחו בבית
הכנסת עשרה כלם גדולים, אלא מפני שאין הכל בקיין בקריאת התורה, לא הטרicho הצבור
להביא שבעה גדולים היודעים לקרים בתורה. וכשהתקינו שייחו שבעה קורין בתורה, הייתה
התקנה שהקטן היודע לקרים יעלה למןין ז', כדי שלא להטריח הצבור להיות כל חז' גדולים, ואולי
לא ימצאים יודעים לקרים. ואפי' אלה התירו מטעם זה, אם לא מפני כבוד הצבור; ומכל מקום,
בכלן קטנים לא התירו.

(18) שוויות אגרות משה חלק או"ח ב' סימן עב

...אבל הנכון לע"ז לתרץ דברי המג"א, דהא מוכרכין לומר שאין קריאת התורה כמו
קריאת מגילה ובמה"ז וכדומה - שמה שיצאו האחים בשמייעתם מחייב הקראיה והברכה שלهم,
הוא מדין שמע כעונה - דהא אדרבה, כשהם שעשו שהוא כל הפרשה לא יצא, דהא צריך
זוקא מספר קרואים חלוקים לפי הימים. ונמצא שעייר הדין אינו שיחיה עונה אלא זוקא שישמע
איך שמספר אנשים קורין תורה. וכן מסתבר שאין צורך כלל שהקורא יתכוין להוציא את
הצבור בקריאתו וגם אין צורך שיוכל להוציא אותם, דהא השמיעה איך שקורין האחרים הוא
שמעה שלכל אחד מהציבור בעצמו ואין צורך להוציא אותם בהקריאת.

ואף שבשופר שג"כ מצותו הוא על השמיעה ולא על עצם התקינה ומ"מ הא צריך התקוקע
לכוין להוציא כדאיתא בר"ה דף כ"ט, הוא משומד דהגת הויא המצווה שישמע קול שופר של מצוה
זוקא וכשלא יכול להוציאו אין זה לגבייה חשיבות קול שופר של מצוה.... וטעם זה לא שיקד
בקה"ת, שהדין הוא זוקא לשם קראית אחרים כשווין הציבור לא שיקד שיטריך המקרא
להוציאו דהא זה ששמעו איך שהאחרים קורין עשה בעצמו דברי שומע בעצמו ועשה כל המצווה

ועליו. ולכן ניחא בפשיות מה שגד קטן עולה ויוצאי בקריאהו וכן אשה אף אם פטורה מקה"ת ולא היה בכח להוציא אחרים במצבה אחרת כה"ג, משום זה אין השומעין צריכים להוציא מהקורא אלא ששמיעתן הקריאה היא המצוה וזה עושין השומעין בעצמן.

(19) "מבית מזרשו של הרב", הלכות קריאת התורה, עמ' ל"א

אבל בקריאה תורה הציבור, אין הדבר שהציבור מחויבים כולם לקרות, אלא אחד קורא והשאר לומדים. ועיי' שמיעתם הרי קיימו מצוות תלמוד תורה. אבל לא מפני שהשיב כאלו הם עשו מעשה הקריאה, אלא מפני שישמעו בעצם... ועל פי זה מישב הא דקימא לנו דקטן ואשה עולין, ע"פ שנייהם פטורין מצוות תלמוד תורה, וכל שאינו מצווה בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתם (ר"ה כת ע"א), דבנוגע לציבור בקריאה תורה לא בעין אלא שילמדו, ואף דקטן ואשה פטורין מתי"ת, מ"מ אם למדו ודאי אייכא חפצא של תלמוד תורה על אמרתם וקריאתם. וכל ששמעו הציבור חפצא של קריאת תורה שככטב – הרי למדו...

(20) ספר עמק ברכה (רב אריה פומרגנץיק) קריאת התורה, אות ג

...וכן משמע מהראשונים... דסבירו דקריאה הציבור אינה אלא חובת הציבור להעמיד שבעה קרואים לקרוא תורה ולהשמיע לעם. אבל אין על כל יחיד ויחיד מהציבור לשמעו הקריאה. אך האחרונים תפסו עיקר... צריך לשמע כל תיבה ותיבה מפני הקורא מעיקר דין.

מתי ניתן לקבל עלייה

(21) רמב"ס הלכות תפילה ונשיאות לפיט פרק יב, הלכה ז

ашה לא תקרא הציבור מפני כבוד הציבור, קטן היודע לקורות וידוע למי מברכין עליה ממנין הקוראים...

(22) שו"ת שבות יעקב חלק א סימן מ

...אית' ב מגילה פ"ג ז"ג כי"א הכל עולין למנין ז' אפי' קטן ואפי' אשה עיג' דasha וקטן לאו בר חיובא אפי' עולין למנין הקוראים ... ולא נעלם ממנין שבכנותת הגדולה בא"ח סי' רפ"ב כתוב דעת ה פוסקים דזוקא למנין שבעה עולה ולא למנין שלשה ... לעניין גוף הדבר לא נראה בדבריו דמי' שלשלשה או לשבעה, וכן משמעות סתימות לשון הרמב"ס פיני' מה' תפלה, וכ"כ בתשובת מהרי"ט חלק אי סי' קמיה להלכה, וכן נוטין דברי הב"י בא"ח סי' קל"ה ... הרי מבואר מדבריו דאין לחלק בין מניין שלשה או שבעה זהה. והוא דקאמ' בש"ט עולה למנין שבע, לאו דזוקא, אלא שדבר בהוו שתווך שבעה קורין לפעמים קטן, משא"כ תוך מספר קטן שהוא שלשה - אין הדבר מצוי לקורות קטן.

(23) ספר אור זרוע חלק א - שאלות ותשובות סימן תשנב ד"ה כד נראת

...פסיק ותני קטן קורא בתורה ליש' ב' והי ליש' שבת שחרית ומנוחה והא דתיר הכל עולין למנין שבעה אפי' אשה אפי' קטן דסדי' הויאל וכבוד שבת חמירא ותו דאייכא כינופיא דהכל

בטלים מ מלאכתם ובאים לבית הכנסת משום כבוד שבת וכבוד ציבור דרכיהם הם לא יהא קטן
עליה קמ"ל אבל שעולה למנין גי ל"ץ לה למתני.

(24) רמב"ס פירוש המשניות, מגילה פ"ד, משנה "קטן קורא"

"קטן קורא בתורה" – אמר אחד מן הגאנונים האחרונים זהה אחר שלישי.

(הערות הרב קאפק: במחוז"ק היה... "קטן קורא בתורה אחר השלישי". ואח"כ תקו והוסיף בכתב יד כלפנינו, ככלומר שדחה סברא זו שהוא רק לאחד מן הגאנונים האחרונים, וכן פסק בהלכות תפילה... ללא שום חילוק)

(25) שולחן ערוך אורות חיים סימן רבב, סעיף ג

הכל עלולים למנין שבעה, אפילו אשה וקטן שיודע למי מברכין, אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא בצבור מפני כבוד הציבור

משנה ברורה סימן רבב

(יא) למנין שבעה – אבל לא למנין שלשה [מ"א] ובუלת שבת כתוב עוד זה"ה למנין דה"ז
שייש בר"ח ויו"ט וזה"כ ג"כ אין עלה:
(יב) וקטן – ..נוהgin כהיום שאין קורין קטן כלל לשום עליה אפילו אם כבר נשלם למנין
הקרואים אלא למפטיר [אחרונים]

(26) עולת שבת סימן רב"ב

(ג) הכל עלין למנין שבעה – אפילו אשה וקטן דוקא למנין שבעה עלין, אבל ביו"ט ובשאר
ימים שעולין הם פחות משבועה אין אשה וקטן מצטרפין... וכן הסכימו כל האחרונים דока למנין
שבועה אשה וקטן מצטרפין אבל לא לפחותות...

(27) בירור הלכה (הרוב בניימי זילבר) ח"ג, סימן רב"ב

סוף דבר, דעת רובא דרבותא קמא שעולה אף למנין גי והכי נקטין. ואמנם מנהג דידן
שאין קטן עולה כלל אלא למפטיר וכמו שתכתבו האחרונים. מיהו נפק"מ אם טעו והעלו קטן למנין
גי שנראה דיין צריך ולקרה...

(28) שוויות יחוות דעת חלק ב סימן טו

שאלת: נער שמניח תפילין ימים מספר לפניי מלאת לו שלוש עשרה שנה, והולך עם הוריו
לבית הכנסת בטקס חגיגי, ביום שני או ביום חמישי בשבת, בקול רנה ותודה המון חוגג, האם
מותר לו לעלות ולקנות בתורה?.

תשובה: במסכת מגילה (דף כג ע"א) שנינו בברייתא: הכל עלין למנין שבעה, ואפילו אשה,
ואבilo קטן. ולכאורה יש לדיקק מלשון הברייתא שדווקא בשבת שיש שבעה עלולים לספר תורה,
ראוי קטן להצטרף למנין שבעה, אבל בשני וחמשי שיש רק שלשה עלולים לספר תורה, אין הקטן
ראוי להצטרף למנין שלשה, כל עוד לא מלאו לו שלוש עשרה שנה ויום אחד. וכן הוא באמת דעת

הרואה (סימן שלז). אולם הרמב"ם בחיבורו יד החזקה (פרק י"ב מהלכות תפלת הלכה ט"ז) כתוב: שבת בשחרית קוראים שבעה, ביום הכהנים ששה, ביום טובים חמישה, בראשי חדשים ארבעה, שני ובחמשי ובחנוכה ובפורים שלשה. אשה לא תקרא בចבוד מפני כבוד הציבור, קטן היודע לקרות וידעו למי מברכים עולה ממן הקוראים. וסבירו מלשונו שקטן עולה בין למנין שבעה בין למנין שלשה.... ואף על פי שהרמב"ם בפירוש המשנה (מגילה כד ע"א) כתוב בשם אחד מן הגאנונים האחרונים, שהוא שנוןנו (שם) קטן קורא בתורה, זהו לאחר שעלה השלישי ממני העולים, ומשמעותו הוא מתחנן לחייב את הקוראים, דהיינו אף למנין שלשה. והעיקר כמו ש הסכים להלכה, וכן סתם שקטן עולה ממן הקוראים, דהיינו אף למנין שלשה. והעיקר כמו ש הסכים להלכה בחיבורו... [מביא הרבה פוסקים כתטה זו. סוקר השיטות האחרות] ... אתה הראת לדעת להקצת הפסיקים, חבל נביאים, שמסכימים להלכה שקטן עולה למנין שלשה....

ועל כל פנים בנידון שלנו שחסרים לו מספר ימים למלאת לו שלוש עשרה שנה, ובאותו יום הוא מתחנן להיות בר - מצוה בהנחת תפילה בשמחה ובשירם, והוא ביום חתונתו ויום שמחת לבו, בודאי שיש להורות להתריר לו לעלות לתורה... שאף על פי שיש מחולקת אם קטן עולה למנין שלשה, אם הקטן מתחנן במצוות תפילה, יכולות לסמן על המקרים שועלה אף למנין שלשה. וכן נעשה הלכה למעשה. ע"כ. וכן עיקר להלכה ולמעשה.

כמה עליות ניתן לקבל

עיין: ר"ן (12), מאירי (13), ריב"ש (17), ורמב"ם פיהם"ש (24)

(29) שולchan ערוך אורות חיים סימן רבב, סעיף ג

הכל בעליים למנין שבעה, אפילו אשה וקטן שיודע למי מברכים, אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא בចבוד מפני כבוד הציבור. הגה: ואלו דוקא מצטרפים למנין הקוראים, אבל לא שייהיו כולם נשים או קטנים (ר"ן וריב"ש).

משנה ברורה סימן רבב: (יד) כולם - או רובם:

(30) שוויות גינט ורדיט חלק א"ח כלל ב סימן כא

... שבתי וראיתי שעדיין צריכין אלו למודיעי, דמאחר למצוה לשם כל קראת פרשה הציבור א"כ צריך לשומעה כולה מפני גודול, ומה טעם הקילו בקטן שעולה למנין שבעה... איברא שערוי תשובה בזה ננעלנו, ולא מצאתי ליישב דבר זה רק על דרך הקבלה, שאמרו שהשביעי אין מעלתו כמדרגת ששה עולם. וכפי זה יש ליישב, דמה שאמרו רז"ל קטן עולה למנין שבעה, היינו דוקא שיעלה שביעי בלבד, שעל ידו משתלים מןין השבעה, ולפי שמדדגוינו אינה כשלשה עולמים. וכך קלו בקריאתו ונפקי בה הציבור יהיה. והפסיקים לא שמו לבם לזרקוק זה, וחשבו שאומרון ז"ל שקטן עולה למנין שבעה, דלאו דוקא שיעלה לשבעיע. וכיון ששמענו ישובו של דבר על דרך הקבלה, כן יש לנו לומר, שלא עלה קטן רק לשבעיע, כיון שאין לשון התלמוד חולק על זה. וכבר מצאתי שכ' היו גורשין בפירוש בקצת נסחים [הכל משלמין למנין שבעה] והיא גירסת הגהמי בפי' מה' תפלת. שוב בדקתי בנימוקי המקובל האלקוי הארוי ז"ל, וממצאתי שכ' בפי' ז"ל והשביעי

קטן מוכלים, כי שם הארה מועטות מאד, כי אינה רק סוד העטרה בלבד, ולכן הכל עלין למנין שבעה ואפי' נשים ועבדיים כו' שהוא סוד השביעית במ"ש הפסיקים עכ"ל. הרי מפורש בדבריו להדיא דkowski זו דחקלו בקטן לא אמרו אלא שיעלה לשבעי בלבד ...

כבעל קולא

(31) שולחן ערוך אורח חיים סימן רבב, סעיף ג'

הכל עלילם למנין שבעה, אפילו אשה וקטן שיודיעו למי מברכין, אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא בצבור מפני כבוד הצבור. הגה: ואלו זוקא מצטרפים למנין הקוראים, אבל לא שיהיו כולם נשים או קטנים (ר"ן וריב"ש).

משנה ברורה סימן רבב:

(ג') שיודיעו למי מברכין - ומ"מ אין יכול להיות מקרא את העוללים - דהיינו שהוא יקרא בקהל רם בס"ת והעלילים אמורים אחריו בלחש, וכל הצבור יהיו יוצאים ידי חובתן בשמיעה ממנה - עד שביאו שתי שערות [ומשהוא בן י"ג שנה בחזקה שהביא שתי שערות לעניין זה]. ומ"מ כאשר אין שם קורא אחר ותתבטל הקראיה לגמרי מסתפק הפמ"ג דאפשר דיש להקל באופן זה אפילו אם לא הביא עדיין שתי שערות וכן בדה"ח בהלכות קה"ת מיקל ג"כ בשעת הדחק:

(32) עה"ש סימן רבב, ס"ק ט

...אבל להיות הקורא אינו יכול עד שביאו שתי שערות...

(33) שו"ת אגרות משה חלק א"ח ב' סימן עב

בטעו בזמן היותו בן י"ג שנה ולמדחוו לקרוא הסדרא דשבת הקודם אם יש להקל שייהיה מקרא בצבור ... הנה המג"א סימן רב"ב סק"ו הביא מכנה"ג שקטן אינו יכול להיות מקרא ותקשה הפמ"ג הא קטן עולה למנין ז' אף שבזמןם היה העולה עצמו הקורא וחוזין שמצויה וא"כ יכול להיות גם מקרא לעולמים אחרים, שהטעם הוא משום דגם חיוב הגadol הוא רק דרבנן ונשאר בצד' והתייר מחמת זה בשעה"ד שאין שם גדול שיכול לקרוא. וכן כתוב במסב"ז סק"ג עי"יש ...

אבל הנכוון לע"ד לתרץ דברי המג"א, דזה מוכחהין לומר שאין קריאת התורה כמו קריאת מגילה ובהמ"ז וכדומה - שהיא שיצאו الآחרים בשמיעתם מחיוב הקראיה והברכה שליהם, הוא מדין שומע בעונה - וזה אודבתה, כשהקרא בעצמו שהוא העונה כל הפרשה לא יצא, וזה צrisk דזוקא מספר קוראים חולקים לפי הימים. ונמצא שעיקר הדין אינו שהייה עונה אלא זוקא שישמע אייך שמספר אנשים קורין התורה. וכך מסתבר שאין צורך כלל שהקורא יתכוין להוציא את הצבור בקריאתו, וגם אין צורך שיוכל להוציאו אותן, וזה השמיעה אייך שקורין الآחרים הוא שמיעה שלכל אחד מהצבור בעצמו ואין צורך להוציאו אותן בהקריאה... וכך ניחא בפשיטות מה שגמן עולה וווצאן בקריאתו וכן אשה אף אם פטורה מקה"ת ולא יהיה בכחיה להוציאו אחרים במצבה אחרת כה"ג, משום זה אין השומעין צריכים להוציאו מהקורא אלא שמייעטן הקראיה היא המצווה וזה עושים השומעין בעצמן.

אבל יקשה איך יכולין להקראות כנהוג שהש"ץ קורא לכל הקוראים הא צריך לשמע קריאת

דמספר אנשים והרי אינו קורא אלא אחד ונמצא ששומען רק קראת אחד, ואף שיקרה בלחש אינו כלום דהא צריך לשמע קראת מספר אנשים כשקורין להשמע לצבור ולא כשקורין בלחש שאין זה קראת צבור, וכל הברכה שմברכין אף שכבר ברכו בשחר ברכות התורה הוא על מצוה זו וקריאה זו של השמעה בצבור וזה הרי עשה רק אחד והוא גם שלא מהעלין שלא ברך כלל.

ולכן מוכרכין לומר דעתך שהעולה המברך הוא הקורא המשמע להציבור והוא מדין שליחות דהמקרא הוא שלווה להשמע לצבור. וכיון שהוא מדין שליחות אין קטן יכול להקרא לעולין האחרים משום שקטן לא נעשה שליח שאינו בדיון שליחות כמו לכל דין תורה ויתחשב שהוא רק קראתו דהקטן ולא קראת מספר הקוראים העולין, ובקריאה האחד הרי אין יוצא ידי קה"ת, ... ולכן אף בשעה"ד אין להקל לפ"ז כי טעם מוכחה וטעם הפמ"ג ועוד אחרים המקלין בשעת הדחק תמורה וצ"ע. אבל מ"מ לדינא אם הוא צער גדול להבר מצוה ומשפתו ורוצה כתר"ת להקל כהפמ"ג ודעימה אין למחות בידו.... ידידו, משה פינשטיין.

(34) mbiyat madrashot shel rabbi, halachot kriyat torah, umod la'ia

...אבל בזמן זהה, דבעין לאatoi ליידי דין דשמע בעונה מהבעל קורא להעולה,...דין ג' או ז' קרואים, הוא שיינו ז' קרואים, או על כל פנים שייה הקורא הוא המברך. ואם כן בצדיו לומר שומע בעין מחויב בדבר, וקטן ואשה פסולים לקרות בזמן זהה מצד דין, אם לא שمبرכיהם הם על קריאת עצם.

(35) sho'at yihoved d'at hakha ha'sim'on ba'

שאלת: קטן שלא הגיע למצות, האם מותר שייה חזון הקורא בתורה בשבת, להוציא את הצבוד ידי חובתם? .

תשובה: שנינו בברייתא מגילה (כג ע"א) הכל עולים למנין שבעה, ואפילו קטן. ובמשנה מגילה (כג ע"א), קטן קורא בתורה ומתרגמים, אבל אין פורס על שמע ואין עבר לפני התיבה. ופירש רשיי, קטן אין פורס על שמע, לפי שהוא בא להוציא הרבים ידי חובתם, וכיון שהוא מחויב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתם. וכתב הגאון רבינו מאיר מלמד בשוו'ת משפט צדק חלק ב' (סימן מג), כמה ששנינו קטן עולה למנין שבעה, הינו שהקטן מctrף בלבד למנין שבעה עולים, אבל להיות קורא בתורה כל הפרשה יכולה להוציא את הרבים ידי חובתם, אין רשיי, עד שייה בין שלוש עשרה שנה ויום אחד. ע"ב. והובא להלכה בכנסת הגדולה, ובמנון אברחות סימן ר' ובסק"ו... וסיוע לדבריו مما כתב הר"ן (מגילה כג ע"א), הכל עולים למנין שבעה ואפילו קטן, פירוש עולים להשלים למנין שבעה, אבל לא שיינו כולם קטנים, שכן שאינם בני חיוב אינם מוציאים את הרבים ידי חובתם. ע"ב. והוא הדין לפחות אחד שקורא את כל הפרשה. וכן העלה בשוו'ת גנט ורדים (חלק אורח תימן כלל ב' סימן כא), והוכיח כן מה שכתבו התוספות (מגילה יט ע"ב), שהטעם שהקטן אינו מוציא את אחרים ידי חובת מקרה מגילה, ואפילו אם הגיע לחייב, משום שאף על פי שמצוות קראת המגילה אינה אלא מדרבן, מכל מקום כיון שהקטן אינו חייב במצוות דאוריתא אלא משום מצות חינוך דרבנן, ובמצוות דרבנן ירד מדרגה נוספת ונחשב תרי דרבנן لكن אין קטן שחייבו מכח תרי דרבנן יכול להוציא גדול שהוא חייב מדין אחד דרבנן במקרה

מגילה. ואט בן הין הדין למצות קרייה בספר תורה להוציא הרבים ידי חובתם. ... אלא שהקילו חכמים שיווכל להשלים למנין שבעה, וגם יכול לקרוא בעצמו את הקרייה של עלייתו לتورה, וכמבואר בשווית הראב"ש (סימן שחו), שמן שאי הכל בקיאים לקרוא בקריאת ספר תורה, לא הטרicho חכמים על הצבור להעלות שבעה עולמים שכולים גדולים וידועים לקרוא בספר תורה, ובשעה שהתקינו שייהו שבעה עולמים בשבת, היהת התקנה שקטן היודע לקרוא וידוע למי מברכים, יכול להציגם להשלים למנין שבעה עולמים. ע"כ. וכיווץ בזה כתוב בשווית התשב"ץ חלק א' (סימן קלא), שהטעם שאמרו הכל עולמים למנין שבעה ואפילו קטן, מפני שהצבור יוצאים ידי חובתם בקריאת שאר העולמים, שהם גדולים, שאין קריאת שבעה עולמים בשבת אלא לכבוד היום, וכך אמרו (מגילה כב ע"ב) דכל דעת מילnea מחייב טפי ליה גברא יתרה, וכיון שאין זה אלא משוט כבוד היום הקילו בקטן שייהו עולה למנין שבעה. ע"כ. ... ומובואר מכאן שלא התירו חכמים אלא צירוף קטן למנין שבעה עולמים, והתיירו רקן שיקרא לעצמו את הפיסקא שעולה בה לTORAH, כפי מהנוגם שהעהולה לTORAH היה קורא עצמו. וכן שכתבו הtosפות והרא"ש (מגילה כא רע"ב). אבל לא התירו רקן שיוכל להוציא את הרבים ידי חובתם בקריאת כל הפרשה.

אמנם המאירי במגילה (כד ע"א) כתוב, זה שניינו קטן קורא בתורה, הטעם לכך משומש אין הכוונה בקריאת התורה אלא להשמע לעם, ואין זו מצווה גמורה כדי שנאמר בה הכלל שאמרו (בראש השנה כת) כל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא את אחרים ידי חובתם. ע"כ. וכיווץ בזה כתוב הרא"ש בפסקיו (ברכות פרק ז' סימן כ') בשם רבינו תם, וזה שאמרו (במגילה כד ע"א) הכל עולמים למנין שבעה ואפילו איש ואפילו קטן, אבל אמרו חכמיםasha לא תקרא בתורה הציבור מפני כבוד צבור, משוט שהקרייה בספר תורה אינה אלא להשמע לעם וכו'. ע"ש. ולפי זה נראה שאין חילוק בין קריית הפרשה כולה על ידי קטן, ובין אם קורא חלק מהפרשה, שבכל אופן יש להתייר, כיון שאין הקרייה בתורה אלא כדי להשמע לעם. וכן פסק הפרי מגדים (סימן רבב משבצות זהב סק"ג), שקטן רשאי לקרוא בספר תורה כל הפרשה להוציא הרבים ידי חובתם, כיון שמצוות הקרייה בספר תורה מדרבנן, והקטן בר חיובא מדרבנן, וכך אמרו קטן עולה למנין שבעה, ובימיהם היו נהגים שהעלומים בספר תורה היו קוראים בעצםם בתורה. ע"כ. וכן כתוב בספר תהלה לדוד (סימן רבב סק"ח), שאף על פי שכל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא את אחרים ידי חובתם, מכל מקום חייב שמייעת קריית התורה הציבור אינו חיוב גמור כל כך, עד שיצטרך לשם עזמי המחויב בדבר. ע"כ....

ולענין הלכה נראה שלכתה אין להתייר רקן להיות חזן הקורא בתורה קריית הפרשה כולה. ומכל מקום בשעת הדחק שלא נמצא איש היודע לקרוא בתורה עם טעמי המקרא כדת, יכולם לסמוך על הפסוקים המתירים, וכך שהעהולה בשווית סמא דחיי (סימן טז). וכן פסק הגאון מליסא בדרך החכמים (והובא להלכה במשנה ברורה סימן רבב סק"ג). וכן עיקר.

דוגמאות לכבוד הציבור

(I) אשה בקריאת המוללה

(36) תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כד עמוד א

תנו רבנן: הכל עלין למנין שבעה, ואפילו קטן ואפילו אשה. אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא בתורה, מפני כבוד צבור.

(37) תוספתא מסכת מגילה (ליברמן) פרק ג

הלכה יא: ביום טוב חמישה ביום החפורים ששה בשבת שבעה ואמ רצוי להוסיף אל יוסифו דברי ר' ישמعال ר' עקיבא אומי' ביום טוב חמישה וביום החפורים שבעה ובשבת ששה ואמ רצוי להוסיף מוסיפין והכל עלין למנין שבעה אפי' קטן אין מביאין את האשה לקורתות לרבים **הלכה יב:** בית הכנסת שאין להם מי שיקרא אלא אחד עומד וקורא וישב ועומד וקורא וישב עומד וקורא וישב אפי' שבעה פעמיים

(II) קטן כהן ונזול פוחת

(38) משנה, מסכת מגילה דף כד עמוד א

קטן קורא בתורה ומתרגמת, אבל אין פורס על שמע ואין עובר לפני התيبة. ואין נושא את כפיו. פוחח פורס את שמע ומתרגמת, אבל אין קורא בתורה, ואין עובר לפני התيبة, ואין נושא את כפיו.

(39) פירוש משנהיות מבוארות של הרב פינחס קהני

קטן קורא בתורה – מותר לו להיות אחד מן הקוראים לתורה...
 אבל אין פורס על שמע, ואין עובר לפני התيبة – לפי שהוא בא להוציא את הרבים ידי חותם, והרי שנינו (ר"ה, ג, ח) "כל שאינו מחויב בדבר, אינו מוציא את הרבים ידי חותם".
 ואין עובר לפני התيبة – אם הוא כהן, שאין זה כבוד ציבור להתרך מפני קטן.
 פוחת – אדם שבגדיו קרועים ובשרו נראת.
 פורס את שמע – שהוא איל והוא פורס במקומו ואין עובר לפני התيبة, אין רואין אותו בזיהונו.
 ומתרגמת – בתורה, שאין חשיבות כל כך בתרגומים, הלכך אין חששין בזה לכבוד הציבור.
 אבל אין קורא בתורה – מושם כבוד התורה.
 ואין עובר לפני התيبة – שהכל רואין אותו בזיהונו, ואין זה כבוד הציבור.
 ואין נושא את כפיו – אם הוא כהן, מהטעם דלעיל, מפני שגנאי הוא לציבור.

(40) רמב"ם הלכות תפילה ונשיאות בפיים פרק ח הלכה יב

מי שכתפיו מגולות או"פ שהוא פורס על שמע אינו נעשה ש"ץ לתפלה עד שייהיה עטוף.

(41) תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כד עמוד ב

פוחח פורס על שמע וכו'. בעא מיניה עולא בר רב מאבי: קטן פוחח מהו שיקרא בתורה?

אמר ליה: ותיבעי לך ערום? ערום מאי טעמא לא - משומ כבוד צבור, הכא נמי - משומ כבוד צבור.
רש"י שם: "קטן פוחח מהו שיקרא בתורה" - גדול פוחח הוא אסור משומ ולא יראה בברות דבר (דברים כג), אבל קטן אינו מוזהר, או דלמא לא פlige מתניתין בין קטן לגודל.

(42) שולחן ערוך אורח חיים סימן נג, סעיף ג

פוחח, והוא מי שבגדו קרווע זורעוטיו מגולים, לא ירד לפני התיבה.

משנה ברורה שם אותן ל"ט: זרעוטין - גם כתפיו.

(43) שולחן ערוך אורח חיים סימן קכח סעיף לד

קטן שלא הבא שתי שערות, אינו נשא את כפיו בפני עצמו כלל; אבל עם כהנים שהם גדולים, נשא למדוד ולהתחנן.

משנה ברורה שם ס"ק קכב: אינו נשא - אףלו באקראי שאין כבוד צבור להיות כפופין לברכת קטן. שם ס"ק קיא: איתא בש"ס דפוחח לא ישא את כפיו דגנאי הוא

(III) אין גולליין ספר תורה הציבור

(44) תלמוד בבלי מסכת יומה דף סח עמוד ב

משנה. בא לו כהן גדול לקרות.... חזון הכנסת נוטל ספר תורה ונונטו לראש הכנסת, וראש הכנסת נונטו לagan, והางן נונטו לכחן גדול, וכחן גדול עומד ומקבל וקורא אחרי מות ואך בעשור, וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו, ואומר: יותר מה שקרהתי לפניכם כתוב כאן, ובעשור שבוחמש הפקודים (במדבר כט) קורא על פה.

(45) תלמוד בבלי מסכת יומה דף ע עמוד א

ובעשור של חומש הפקודים קורא על פה. אמר?! נגלו וניקרו! - אמר רב הונא בריה דרב יהושע אמר רב שששת: לפי שאין גולליין ספר תורה הציבור, מפני כבוד ציבור. - וניניתי אחרינא וניקרו! - רב הונא בר יהודה אמר: משומ פגמו של ראשון... ומוי חיישין לפגמא? והאמר רבי יצחק נפחא: ראש חודש טבת שחל להיות בשבת מביאין שלוש תורות, וקורין אחת בעניינו של יום, ואחת של ראש חודש (טבת) ואחת של חנוכה! - תלתא גברי בתלתא ספרי - לייכא פגמא, חד גברא בתורי ספרי - אייכא פגמא.

(46) רש"י מסכת יומה דף ע עמוד א: מפני כבוד ציבור - שייחו מצפין ודוממיין לכך.

(47) ר"ן על הריני מגילה כד עמוד א: מפני כבוד ציבור - שייחו צריכין להמתין עד שיגלל.

(48) שולחן ערוך סימן קמד סעיף ג

אין גולליין ס"ית הציבור, מפני כבוד הצבור; ואם אין להם אלא ס"ת אחד, והם צריכים לקרות בשני עניינים, גולליין, וידחה כבוד הצבור.

(49) בית יוסף, טור אורח חיים סימן קמד' ד

דמוטוב שידחה כבוד הציבור, ולא ידחה תקנת חכמים.

(50) בית חדש, טור אורות חיים סימן קמ"ץ

נראה ודאי כאן כאו דחיה, אלא מה שתיקנו חכמים שאין מدلgin בתורה ושאין גולליין ספר תורה בצייבור משום כבוד הציבור לא תקנו מתחילה אלא היכא שאפשר שלא לדלг, כגון שיש להם ס"ת אחרת. וכן אין גולליין ס"ת בצייבור נמי אזהרה הוא לכתהילה שיגללו הספר למקומות שהוא קורא בו מקמי שיגיע שעת הקראיה בצייבור. אבל בדיעבד*, ודאי צריך שידלג, וכן לגולל בצייבור, כיון שאין דלא אפשר. ולא היה תהא תקנת חכמים אדייעבד כלל.

*(שווית ביה"ח (ישנות) סימן קיא ד"ה א"כ ח"ה (עוד פוסקים): "דכל היכי שאי אפשר כדיעבד דיןין לנויה")

(51) משנה ברורה סימן קמד ס"ק טז

גולליין וידחה וכו' - ר"ל ולא אמרין דמשום זה יקרה פרשה של המפטיר בע"פ או בחומש דמסתמא הצבור מוחלן על קבועם כדי לקיים קראת המפטיר כדין:

(A) אין קורין בחומשיין בבית הכנסת

(52) תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ס עמוד א

רבה ורב יוסף דאמר תרויהו: אין קוראין בחומשיין בבית הכנסת משום כבוד הציבור.

(53) חידושי רבנו ניסים, גיטין דף ס עמוד א

אין קוראין בחומשיין בבית הכנסת משום כבוד הציבור כלומר כשהם עשויין כתיקון ס"ת אלא שאין בו אלא חומש אחד. הא לא כי מדינה אין קורין בהם ולא משום כבוד הציבור.

(54) רבנו ניסים על הר"י גיטין דף ס עמוד א

משום כבוד הציבור – שנראה עני (פרשו דבריו הפרישה והלבוש באו"ח קמ"ג – שלא אמרו שאין להם ס"ת שלימה וזה גנאי להם.)

(55) רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וס"ת פרק י הלכה א

נמצאת למד שעשרים דברים הן שבכל אחד מהן פועל ספר תורה, ואם נעשה בו אחד מהן הרי הוא כחומיש מן החומשיין שלמדוין בהן התינוקות ואין בו קדושת ספר תורה ואין קורין בו ברבים, ואלו חז"ן: ... (יב) שחשר אפילו אותן אהות ...

(56) בסוף משנה שמט

ומ"ש כאן שאין קורין בו בצייבור הוא בדאי להו. ולאחר שכן היכא שנמצא טעות בספר תורה מוציאין ס"ת אחר...ומשלימים ז' על אותן שקראו בMOTEעה. כיון שהוא בדיעבד היה ליה כמו לא אפשר להו. והכי ממש, שהרי מן הדין קורין לכתהילה בחומשיין אם לא היה מפני כבוד הציבור, ואף על גב זה אי חסר במילתו, דיעבד מיתה יצא.

(7) אין להפסיק את התיבה בצבור

(57) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לט עמוד ב

ואמר רבי תנחים אמר רבי יהושע בן לוי: אין שליח צבור רשאי להפסיק את התיבה בצבור, מפני כבוד צבור.

(58) רשיי מסכת סוטה דף לט עמוד ב

להפסיק את התיבה בצבור - כל זמן שהציבור בבהכין שהיה זרכם להביא ס"ת מבית אחר שמשתמר בו בבית הכנסת ופורסין בגדים נאים סביב התיבה ומניחין אותה בתוכה וכשיזוצאיו משם ונוטלין ס"ת להוליכו לבית המשتمر בו לא יפשטו הבגדים מן התיבה בפני הציבור שטורח צבור לעכב שם עם ס"ת אלא מוליך ס"ת לבתו ומניחו והעם יוצאים אחוריו ואח"כ הוא בא ומנפשיט את התיבה.

(7) מינוי לש"ץ קבוע

(59) תלמוד בבלי מסכת חולין דף כד עמוד ב

תיר: נתמלא זקנו, ראוי ליעשות שליח ציבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו

(60) תוספות מסכת חולין דף כד עמוד ב

נתמלא זקנו ראוי ליעשות שליח ציבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו - תימה דברי הקורא את המגילה (מגילה דף כד). אמרין קטן קורא בתורה ואין פורס על שמע ולא יורד לפני התיבה ולא נושא את כפיו משמע הא הבא שתי שערות יורד לפני התיבה ונושא את כפיו ויש לומר דכהביה בי שערות יכול לירד לפני התיבה אבל ליעשות שליח ציבור קבוע או להתפלל בתעניות ובמעמדות אינו נעשה עד שייתמלא זקנו כדאמריו במסכת תענית (דף טו) אין מוריידין לפני התיבה אלא ז肯 ורגיל ואית דבשוּר לולב הגזול (סוכה דף מב). משמע דאפשרו קטן נושא את כפיו כדאמרין קטן שיוציא לישא את כפיו מחלקין לו תרומה בבית הגנות ובكونטרס פירש לאו דוקא קטן אלא מיيري כשהביה שתי שערות ולא משמע וכי אלא קטן ממש דומיא דקטן הידוע לדבר אביו מלמדו תורה ... וויל דהא דקטן נושא את כפיו היינו עם הגדולים ... אבל בפני עצמו אינו נושא את כפיו עד שיביא בי שערות.

(61) רב"ט הלכות תפילה ונשיות בפיהם פרק ח הלכה יא

אין ממןין שליח ציבור אלא גדול שבציבור בחכמתו ובמעשהיו, ואם היה ז肯 הרי זה משובח ביותר, ומשתדלין להיות שליח ציבור אדם שколо ערב ורגיל לקרות,ומי שלא נתמלא זקנו ע"פ שהוא חכם גדול לא יהיה שי"ץ מפני כבוד ציבור, אבל פורס הוא על שמע משיביא שתי שערות אחר שלש עשרה שנים.

(62) שולchan ערוך אורחות חיים סימן נג

סעיף ו': אין ממןין אלא מי שנתמלא זקנו, מפני כבוד הציבור. אבל באקרה, משיביא שתי שערות יוכל לירד לפני התיבה, ובלבך שלא יתמנה מפני הציבור ...

סעיף ז': אם אין שם מי שיודע להיות שי"ץ, כי אם בן י"ג ויום א', מוטב שייה הוא שי"ץ
משיבטלו משלמו קדושה וקדיש.

סעיף ח': מי שאינו בעל זקן, כל שניכר בו שהגיע לכלל שנים שראוי להתמלאות זקנו,
נתמלא זקנו קריין ביתה. הילכך בן כי שנה, אפילו שאין לו זקן, ממנין אותו. הגה: וכן אם היה לו
זקן, אפילו מעט, קריין ביתה נתמלא זקנו אם הוא מבן י"ח ולמעלה.

(43) ערוך השולחן סימן נג סעיף י"ב

כל זה הוא שיש להשיג שי"ץ שנתמלא זקנו. אבל אם אין כאן מי שראוי להיות שי"ץ, רק בן
י"ג ויום אחד, בהכרח למנות אותו. דהיינו יתבטלו כולם משלמו קדיש וקדושה. ובזמןה"ז רחוק
שיארע כן.

(VII) קריית התורה ומגילת מעומד

(44) תלמוד בבבלי מסכת מגילה ז"ה נא עמוד א

משנה. הקורא את המגילת עומד ויושב.... גمرا. תנא: מה שאין כן בתורה. מנהני מילין?
אמר רבי אבהו: דאמר קרא (דברים ה) "וआתת פה עמד עמדיך", ואמר רבי אבהו: אלמלא מקרא
כתבו אי אפשר לאומרו, כביכול אף הקדוש ברוך הוא בעמידה.

(45) רמב"ם הלכות מגילה פרק ב הלכה ז (וכן בשולחן ערוך אורחות חיים סימן תרכ, סעיף א)

קוראה עומד או יושב יצא ואפילו הציבור, אבל לא יקרא הציבור יושב לכתחלה מפני כבוד
הציבור.

(46) שולחן ערוך אורחות חיים סימן קמא, סעיף א

צריך לקורות מעומד, ואפילו לסמוק עצמו לכוטל או לעמוד אסור, אלא אם כן הוא בעל
בשר. הגה: וכן החזן הקורא צריך לעמוד עם הקורא.

(47) משנה בדורות סימן קמא ס"ק ד

אאי'ב הוא בעל בשר - וזה חולה או זקן הרבה, שקשה לו עמידה בלי סמיכה. אך זה
שייטמוד קצר, ולא יסmodal כ"כ עד שם יintel אותו דבר יפול. ואם א"א לו לסמוק כ"א בעניין זה,
והוא צריך סעד לתומכו, מותר גם בזה.

בשעת הדחק או בדייעבד – האם אשה עולה לתורה?

מחמירין

(48) רמב"ם הלכות תפילה ונשיות כפיהם פרק יב, הלכה יז

אשה לא תקרא הציבור מפני כבוד הציבור ...

(49) מעשה רוקח שם

ורבינו כתוב כיector הדין די'אשה לא תקרא מפני כבוד הציבור, א"כ נאסר למורי ...

(70) שווית איש מצלה, ח"א סימן ז'

...ASHA LA TAKRA B'ZIBOR, MPNI CBOD HATZIBOR...AFILO HAIDNA DSH"Z KORA...DHTAM
KTTNI...ABEL AMRUV CHMMIM ASHA V'CHI KLOMER SHGZRU SHAINA ULAH...OLCK AFILO NSHTNAH HMANHG LA
ISHNTNAHD ZDIN SHLA TULAH LMNNIN, V'AM YKRA LAH HSHE'Z UCShIN YITUU LHULOTHA.

(71) הרב זלמן נחמה גולדברג, המאיר לארץ, עלון מס' 36, אב תש"ט, עמ' 31.

VHNNA HRMB"SM LA CTB AT LSZN HGMRA...MZHZA NRHA SHMAH SHAMRUV ASHA LA TAKRA
BTORAH HOA AISOR GMZO. MZHZA SHAMRUV "HCYL ULIN LMNNIN SHBUA" LA BA LOMER SHISH OFNIM ASHA
ULAHE...HGMRA BAHA LOMER AT TSUM HDVAR, SHAIN HTEMUT SHAINA CHIVIT BKRIAT HTORAH, ALA MSOM
CBOD HATZIBOR. VNPKA MINA LGBI KTN SHAF SHAINO CHIVI - MCCL MKOM ULAHE.

(72) ספר מצות גדול – הלכות מגילה

...DAF UL GB DZHIM CHIVOT BMKRA MAGILA AINN MOTZIAOT AT HZCRIM. AL TSHBINI NR
CHNOCH DA'MRINN BFRK BMAHMDLICKIN (SHTT CG, A) DA'SHA MDLKHT MSMU AF LHZCIA HAISS. DSANI
MKRA MAGILA SHHOA CMU KRIAT HTORAH LCK ASHA MOTZIAH AT HAISS. VAU'P SHIS DBRIM SHAKILU
BMAGILA YOTER MBTORAH, BOZA LA HKILU. (PIRSHO HRB ALIYHO MZOTHI VBDZINA DHII SHM: MSOM DTUM
SHNIHIM MPNI CBOD HATZIBOR HOA)

מקילים

(73) ספר אבודר罕 דיני קריאת התורה

VCTB H"R MA'IR DRORTNBURK BTSHOBH UR SCHOLAH CHENIM VAIN BH YISRAEL CLL VLA NSHIM VLA
KTUN LA YKRAO BTORAH CLL. YRACH M'DBRIO SHAM ISH SHM NSHIM AO KTN DCHN KORA PUFMIM VSHOB
YKRAO NSHIM AO KTUNIM SHACHEL MSHLIMIN LMNNIN SHBUA.

(74) בית יוסף אורח חיים סימן רבב אות [ג] ד"ה הכל עולין (וכן מובא בדרכי משה הארוד)

VCTB HR"D ABODRHM BTTFILOT HCHOL (UI KLL) GBI UR SCHOLAH CHENIM DNRAH M'DBRI HHR"YM
(D'IK SI CH VD'IP SI KCH) SHAM ISH SHM NSHIM AO KTUNIM DCHN KORA PUFMIM VSHOB YKRAO NSHIM AO
KTUNIM SHACHEL MSHLIMIN LMNNIN ZI UI'C VCN CTTB RBBINU YROCHM (NTIB B'CHLK G DFC:).

(75) שווית צדקתה ומשפט חלק או"ח סימן ז'

ASHA LA TAKRA B'ZIBOR HOA LKTCHILAH MPNI CBOD HATZIBOR ABEL BDYUD HCYL ULIM LMNNIN ZI.

(76) הגחות ר' יעקב עמדין מסכת מגילה דף כג, ע"א (מקור 36); וב"כ במור וקציעה סי' רפ"ב.
ASHA LA TAKRA MSOM CBOD HATZIBOR - NRACH ZHAYNU HICA DA'FSHR. VRISHA MIYRI BDZLICA
SHBUA BHENNI YI DMZTRIFI LDDBR SHBKDOUSA DBKAIYI LMKRIV, VAIKA ASHA BKIAH DLASGI BLA DIDA.

(77) מנחת ביכורים על תוספתא מסכת מגילה פרק ג, הלכה יא (מקור 37)

אין מביאין את האשה לקרות לרבים - ... אין מביאין את האשה, אף שעולה למנין הקראים, מ"מ לא תקרה לכתחילה בפניו כבוד הציבור.

(78) חסדי דוד על תוספתא מסכת מגילה פרק ג, הלכה יא (מקור 37)

ונראה דעתך אם עלתה לא תרד, הוайл ומדינה עולה למנין....וטפי משמע הכי מלשון התוספתא שלפנינו: אין מביאין את האשה לקרות - הא עלתה עצמה, עלתה, הוайл ואינו אלא מפני כבוד הציבור.

(79) שולחן ערוך אורח חיים סימן רפב, סעיף ג'

הכל עולים למנין שבעה, אפילו אשה וקטן שיודיע למי מברכין, אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרה הציבור מפני כבוד הציבור. הגה:....וזדין עבד כנעני כדין אשה, אבל אם אמו מישראל מותר לעלות (הגבות מימיוני פיב' מהל' תפלה).

(80) ערוך השולחן, או"ח רפ"ב סעיף י'

...ובירושלמי מגילה איתא דעתך עולת למנין שבעה ע"ש. וכתב רבינו הרמ"א-DDינו כאשה, כלומר שלכתחילה לא עליה מפני כבוד הציבור.

האם ציבור יכול למחול על כבודו?

(81) בית חדש (ב"ח) טור או"ח סימן נ"ג ד"ה "וain ממוני"

וain ממוני אלא מי שנמלא זקנו וכו' - ... ולפי עניות דעתך נראה... [ד] לא מהני מהילת הציבור. דאין פירוש מפני כבוד הציבור שהוא נגד כבודם לפני בני אדם שתועיל בו מחלוקת הציבור. אלא פירושו שאין זה כבוד הציבור שישלחו לפני יתעלה מי שאין לו הדרת פנים להליץ על הציבור. דאף לפניו מלך בשר ודס אין שולחין להליץ על הציבור, אפילו אם הוא חכם גדול, אלא אם כן הוא בעל צורה ויש לו הדרת פנים שנמלא זקנו. כל שכן לפניו מלך מלכי המלכים הקב"ה. דלפי זה אין מקום כלל לומר דמהני למנותו כשרצוי הציבור למחול על כבודם... אלא הדבר פשוט, כיון שכך תקנו חכמים דחששו לבזבז ציבור, אין בידי הציבור למחול.

ותו, דאם כן כל הני תקנות שתקנו חכמים מפני כבוד הציבור: שלא לגלו ספר תורה הציבור, וכן אשה לא תקרה הציבור מפני כבוד הציבור, וՓוח לא ישא כפיו דגנאי הוא לציבור, וכן קטן לא ישא את כפיו שאין כבוד לציבור להיות כפויו לברכתו – אם אתה אומר שרשות למחול, איך לא הועלו בתקנות כלום דכל ציבור יהיה מוחלין, ותו דעתו ישראל אגדות אגדות, ציבור זה ימחול וציבור זה לא ימחול. אלא ודאי אין בידם למחול לעקבו תקנות חכמים.

(82) בית יוסף (ב"י) טור או"ח סימן נ"ג ד"ה "ומתב הרשב"א"

...ולפי [מה שכתבו הרשב"א והרמ"א], אם רצוי הציבור למחול על כבודם, נראה שההרשאות ביזם. אבל הרא"ש כתוב כלל ذי (אות ז') ... משמע שאעיפ"ה הציבור מוחלין על כבודם אין למנותו.

(83) פרי חדש (פר"ח) שו"ע או"ח סימן נ"ג ס"ק ג'

... והעלה בספר הב"ח דכל היכא דקטני מפני כבוד הציבור לא מהני מחלוקת הציבור... ותמייחני עליו, זהה אמרינו פי הנזקן אין קורין בחומשיין מפני כבוד הציבור. כתוב ב"י בס"י קמ"ג... שם רצוי הציבור למחול על כבודם קורין בו...

(84) טורוי זהב (ט"ז) שו"ע או"ח סימן נ"ג ס"ק ב'

... דודאי כבוד הציבור הוא כבוד שמים שמתכוונים לכבוד השם יתברך בש"ץ שהוא ראוי להיות מלאץ بعد הקהל נגדו יתברך... אלא ודאי שלא מהני מחלוקת בדברים אלו שנוגעים לכבוד שמים.

(85) מחצית השקל שו"ע או"ח סימן קמ"ד ס"ק ז'

[בסיימון קמ"ד משמע מהמגן אברהם שבגילה הציבור יכול למחול על כבוזו, ואילו בסימן נ"ג משמע שבקשר לשליה ציבור אין יכולון למוחל]. מ"מ לפמ"ש הב"ח והט"ז שם [בסיימון נ"ג] זהינו טעמא דלא מהני מחלוקת דין זה משום כבוד ציבור גרידא אלא נוגע לכבוד המקום יתברך - שעושים הציבור שלוחים כאלה בין המקרים יתברך, וא"כ ATI שפיר ...

(86) מגן אברהם שו"ע או"ח סימן נ"ג ס"ק ט'

מפני כבוד הציבור - ואם רצוי הציבור למחול על כבודם רשאים אבל ממ"ש בסמוך שלא יתמנה מפי הציבור משמע אפילו הציבור מוחלין אסור, וכן כתוב הב"ח, עיין ב"י, ומ"מ לכתחילה אין לעשות כן.

(87) חיי אדם, כלל ב"ט, סעיף ג'

... אין ממנים אלא מי שנتمלא זקנו... וכל זה מפני כבוד הציבור. ואפילו אם רצוי הציבור למחול על כבודם, אין ראוי לעשות כן לכתחילה.

(88) משנה ברורה סימן נג, ס"ק כג

מפני כבוד הציבור - ואין הציבור יכולם למחול על כבודם בזה:

(89) משנה ברורה סימן קמד ס"ק טז (מקיר 15)

גולליין וידחה וכו' - ר"ל ולא אמרין דמשום זה יקרה פרשה של המפטיר בע"פ או בחומש דמסתמא הציבור מוחלין על כבודם כדי לקיים קראת המפטיר כדין:

(90) שו"ת בני בניט (הרבי יהודה הרצל הנגיד), ח"ב, סימן י"א

והנה בט"ז כתוב [בסיימון נ"ג] דכבוד הציבור בזה הוא כבוד שמים עכ"ל. ומשמע שזאת דוקא הוא כבוד שמים, ואילו במקומות אחר כבוד הציבור אינו כבוד שמים, וכן כתוב המשנה ברורה (מקור 88) ואין הציבור יכולם למחול על כבודם בזה.

(91) שווית מנוחת יצחק (הרבי יצחק יעקב וייס) ח"ו, סימן ט"ו

היכא דא"א בעניין אחר מהני מחלוקת הציבור, כנענייד, ועדין צריך עיון בזה.

(92) שווית יביע אומר (הרבי עובדיה יוסף) ח"ו, או"ח, סימן ב"ג

וראיתי... בשוויות נשמת כל חי (מהרב חיים פלאגי) (ח"א סימן ט') שהאריך בזה, והעלת שלפי דעת רוב ה פוסקים נקטינו דהיכא שיש טעם וסיבה לדבר יכולם הציבור למחול על כבודם.

(93) "שליח ציבור בכסא גלגולים", שווית שערי עזרא (הרבע עזרא בצרוי) ח"ב, או"ח, סימן ט'

מצד ההלכה יכולם הציבור למחול על כבודם... שבמגילה רשאים הציבור למחול על כבודם [להתיר לבעל קורא לשבת] משא"כ בקריאת התורה. וחילוק הוא כייל שבקריאת התורה יש חיוב [לעמדו] מצד עצם התורה שתהא באימה ויראה.

(94) "דרשת רב בזמן התפילה בשבת", מהרב חיים דוד הלוי, תחומין, י"ג, תשנ"ב, עמ' 130-134

אבל דעת רוב ה פוסקים היא... שציבור יכול למחול על כבודם.

אם יש צורך במחיצה?

(95) שווית אגרות משה חלק או"ח ה' סימן יב, אות ב'

שאלת אם צריך מחיצה לחוץ ורק בפני אשה אחת או שתים. שהנה באגדה ח"א א"ח סימן ל"ט בסופו, הבהיר ראייה... שאין חיוב מחיצה להפסיק לפני כמה נשים בלבד. ורק לבאר עד כמה נשים אין צורך מחיצה. כגון בבית אבל, או בבית מדרש שמתרפללים שם ביום חול ובמנחה בשבת, שאין שם מחיצה, האם מותר להניח שכמה נשים יכנסו וישבו בסוף החדר. והנה בכל הדורות נהגו שלפעמים היה נחיתת אשה ענייה לבית המדרש לקבל צדקה, או אבלה לומר קדיש, וההלכה מעשה בעניין זה צריכה עיון ותלויה בהרבה עניינים. ומכל מקום נראה שבבית מדרש שבכל שבת תרצה אפילו אשה אחת לבוא למנוחה בקביעות, שאין להקל להתפלל ללא מחיצה, ורק באקראי אפשר להתיר. ואפשר להתיר, באקראי, רק עד בי נשים ולא יותר. והנה יש ראייה, כגון שהזכרות, שלדיינה אפשר להניח לאשה אחת להכנס לבית המדרש, מן הדין בשולחן ערוך או"ח סי' רפ"ב סעיף ג' דاشה עולה למניין שבעה קרואים.

(96) שווית מקוה מים (הרבי משה מלכה), חלק ד' סימן ב"ה

לפעמים מכניסה אשה את בנה או בתה לאבינו בבית הכנסת אך לא יושבת שם, וכי"ש שלא יושבת שם מעורבת עם האנשים. ולענין הלכה היה נראה לכאותה שאון אישור בזה כפי מה שהבאתי ראייה... אשה לא תקרא משום כבוד הציבור, מפני כבוד הציבור, ואם איתא, שהוא אסורה להכנס לשם לא היו צרכיהם לומר מפני כבוד הציבור, כי אם אין לה רשות ליכנס לשם, בודאי שלא תקרא!

מהו כבוד הציבור בוגר לנשים ועליה?

חשש הרהורים (פריצות)

(97) מורוקציאת סימן רפ"ב

פשיטה ליה [למהר"ס מרוטנבורג] דעה [עבד כנען] (אע"ג שלא אזכיר בהדייה בגמרה) משום שעבד כנען אתקשה לאשה, ו"הכל" לא תינוי עבד. ונראה דעתך מאשה בהא, דעתך בה משום כבוד ציבור לכתילה, מיהת היכא דאפשר בלבת משום דasha בעורת ישראל מנין, משא"כ בעבד.

(98) נימוקי הרבה שמואל ויטל מובה בפתח דבר רפ"ב אות ט'

במה שכתב הרב [הלבושים] בדיון בעבד כנען שהוא דין אשא, ונסתפק לי, דילמא באשה דזוק אמרו חז"ל לא תקרא הציבור מפני כבוד ציבור משום שנראה כפריצות אשא עם אנשים... א"כ עבד [دلית] ביה האי טעונה דפריצות אימה עולה...

(99) R. Walter S. Wurzburger, "R. Joseph B. Soloveitchik as Posek of Post-Modern Orthodoxy," Tradition, 29:1, 1994, p.17

By the same token, he took great pains to point out that the reason why *kevod haTzibbur* was invoked as the ground for barring women from receiving an *aliya* reflected not inferior status, but fear that males when hearing the Torah read by an attractive woman might have improper thoughts.

(100) הרב זלמן נחמייה גולדברג, המPAIR לארץ, עלון מס' 36, אב תש"ט, עמ' 29..31

כתב הרמב"ם (היל' ברכות, פ"ב, ה"ט): "בבית חתנים מברכים ברכות חתנים... ואין מברכים ברכה זו לא עבדים ולא קטנים..."... ומטעם זה לא הזכיר הרמב"ם שאשה לא תברך ברכות חתנים, כיון שיש כאן האיסור שאמר באשה שלא תקרא הציבור, וגם ברכות חתנים היא הציבור. ولكن הזכיר עבד, שכן נראה ש"כבוד הציבור" הוא עניין של צניעות וזה לא שייך בעבד. ומה שלא הזכיר שעבד עולה למניין שבעה, נראה שטעם הדבר שעבד אינו קורא בתורה, שהרי אם קורא לפני רבו – יצא לחירות שזה סימן שנשתחרר, וכן אין מקום שייקרא בתורה.

(עיין עוד שם ומגן, או"ח סימן כ"ח; בחידושי בתרא, הגה במ"ב, רפ"ב, סעיף ג'; בمرאה

הבקע, ח"א, שאלה ל"ז 7)

(101) ברם בעורך השולחן, מדור 79, כתב שגם עבד אינו עולה משום כבוד הציבור. וכ"כ בשולחן עצי שיטים, סי. ו. (עיין בשוויות דברי שלום, או"ח ח"ג, סימן מב המביא עוד דעות לכך ולכאן)

(102) בספר המאורות, ברכות מה ע"ב, וכן בספר המנוחה על הרמב"ם הלכות ברכות פ"ה, ה"ז, כתבו: "אשה לא תקרא הציבור משום כבוד הציבור, טעונה משום כבוד הציבור, אבל פריצותא ליכא".

לע"ז על הציבור שהם בוראים – אפילו אם האשה חייבת
(103) תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ל' עמוד א

משנה. מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו – עונה אחריהן מה שהן אומרין, ותבא לו מאירה. (**רש"י:** מקרין אותו – כך היו נהוגין: אחד קורא את ההלל ומוסיאה את הרבים, ואם היה עבד או אשה או קטן, הואיל ואין מחייב בדבר – אין מוסיאה את המחויב מידי חובתו, הלך עונה אחריו כל מה שהוא אומר. ותבא מאירה – שלא למד, ואם למד – תבא לו מאירה שمبוהה את קונו לעשות שלוחים כאלה).

גמרא. ת"ר באמת אמרו: בן מברך לאביו [ברכת המזון], ועבד מברך לרבו, ואשה מברכת לבעה. אבל אמרו חכמים. תבא מאירה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו. (**רש"י:** שאשתו ובניו מברכין לו – דודאי מחתמת שלא למד הוא). (עיין שו"ת בני בניים, ח"ב, סימן י"א, שדעת הרמב"ן ושאר ראשונים מדבר בברייתא בגין גدول ואשתו שחביבים מדאוריתא. ומ"מ תבא עליו מאירה שהרי יש לו בנקול ממש ללמידה ולא למד).

(104) ריטב"א מגילה ד' ע"א

...וכיוון דקיים דין כריב"ל דחייבות [במקרא מגילה] אף מוציאות, אלא שאין זה כבוד לציבור והן בכלל מראה.

(105) פתח דבר רפ"ב אות ט'

טעם... כבוד הציבור הוא משום שאין כבוד לציבור שאשה תוכזיא רבים ידי חובתם כאלו לא נמצא איש זכר לקרות בתורה להוציאם ידי חובתם, מעין אותם שאמרו אשה מברכת לבעה אבל אמרו חכמים וכו'... ולטעם זה גם עבד כנעני אין כבוד לציבור שייצאו ידי חובתם בקריאות העבד כנעני, וכדי בזionario, ואין הטעם משום פריצותא כדי לחלק ביניהם.

(106) שו"ת פסק עזיאל בשאלות הזמן סימן מד

הסבירנו ונתנת לומר דבר כל כניסה רצינית ושיחה מועילה אין בה משום פריצות, וכל יום ויום האנשים נפגשים עם הנשים במשא ומתן מסחרי, ונושאים ונוטנים, ובכל זאת אין שום פרץ ושום כוחה... וראיה גדולה לדבר ממ"ש: הכל עולה למנין שבעה ואפילו קטן ואפילו אשה, אבל אמרו חכמים לא תקרה אשה בצדוק מפני כבוד הציבור (מגילה כ"ג) פירוש כבוד הציבור הוא שלא אמרו: שאין בין האנשים מי שיודיע לקראה בתורה אבל לא אמרו משום פריצות.

(107) שו"ת שאלין ציון (הרבי דוב אליעזרוב) תנינא, או"ח, ח"א, סימן י"ט

בזionario הוא לציבור שאין אחד מן הציבור האנשים להיות יודע מקריא בתורה רק ע"י אשה, ובוודאי אין זה מכבוד הציבור.

לע"ז על הציבור שהם בוראים – רק כשהיא האשה חייבת

(108) הערות הרב יוסוף קאפק להלכות מגילה פרק א, הלכה א, אות ג

...וכן כתוב המגיד משנה לטעם הלכה ב', אבל אשה נראה מדברי רבינו שהיא מוציאת

אחרים, וכן עיקר, עכ"ל. ונראה דMOVCIJA גם ציבור ואין זה מושם כבוד הציבור, כיון דחשיבות האיש והאשה שווה. ולא אמרו ב מגילה דף כב, ופסקה רבנו ב פ"ב תפילה הל' יז "אשה לא תקרא ב ציבור מפני כבוד הציבור" אלא ב קריית התורה, שכיוון שאינה חייבת בתלמוד תורה, גנאי לציבור שיבא מי שאינו חייב בלימוד התורה להוציאם ידי חובתם. ושאני קטן הטע שישנו בכלל ולמדתם את בנים...

(109) משיעורי מרן הרаш"ל רביעדיה יוסף שליטא, גליון 19, מוצ"ש פרשת וירא, תשנ"ו

וכן יכולה אשה לקרוא את המגילה, בטעמייה, בפני אנשים אחרים, ואין זה חשש כלל של "קול באשה ערוה" כיון שהזה דבר מצוה... אך אמרו אשה לא تعالה [لتורה], מושם כבוד הציבור, והטעם בק שאין זה כבוד הציבור, והיינו מפני שהיא פטורה מקריאת התורה, וכל הרואה אשה קוראת בתורה, מבין שלא היה שם איש מהחייב שיקרא, וממילא זה בזיהן לציבור, שלא מצאו איש מהחייב שיקרא, ומילא אשה שאינה מהחייבת.

אי-שייכות למן

(110) הערות הרב יוסף קאפק להלכות תפילה פרק י"ב, הלכה י"ג, אות מ"ט

ובבוד הציבור דאמרין, כיון שאין קורין בתורה פחות מעשרה אנשים, וכדילעיל הלכה גי... איןנו כבוד למןין שיקרא מי שאינו שיך לצירוף מניין עשרה וכדאמרן בברכות מה, עמוד ב' "מאה כתריי"... ונפקא מינא שאפילו היו העשרה בניה - שם חייבים בכבודה - לא תקרא, מפני כבוד המושג ציבור.

(111) שו"ת בני בנים (הרבי יהודה הרצל הנקיון), ח"ב, סימן י"א

והנה הרמב"ס ורוב הראשונים לא הזכירו כבוד הציבור לגבי קריית נשים ב מגילה, כמו שלא נזכר בגמרא. והטעם נראה כי לקרוא בתורה צריך מניין גברים ולכן גזרו חכמים מושם כבוד הציבור כדי שלא יראה שאינם יודעים לקרוא בעצמם. מה שאין ב מגילה שאינה צריכה מניין גברים... נמצא שנשים עצמן הן חלק מהציבור לעניין קריית המגילה, ולכן לא גזרו מושם כבוד הציבור.

קול באשה ערורה

(112) שו"ת איש מצליח, ח"א סימן י'

לענין' כבוד הציבור דהטעם אינו כפשוטו, אלא לשנה מעלה [במילואים מבן המחבר: והטעם מושם דקל באשה ערורה; בהוספה ומילואים: חשש הרהור].

(113) שו"ת צץ אליעזר (הרבי אליעזר ולדנברג), ח"ב, סימן לו

[שני טעמים למה אסור קריית נשים מושם כבוד הציבור ולא מושם קול באשה ערורה:] כדatinן עליה מפני כבוד הציבור אזי אסור לאשה שתקרא הציבור בכל גונא ואפילו פניה שאינה נידה, ולכן בחרו בnimok זה...[ועוד] אי מושם קול באשה ערורה היה מותר בשעת הצורך שתקרא

ашה בלי טעמים... אבל מכיוון שהחטעם הוא מפני כבוד הציבור, אם כן אין לאשה לקראו... בכל גוונא שהוא.

(114) **הליכות שלמה (הרבי שלמה זלמן אויערבאך) פרק עשרים, סעיף יא, העלה ב**
ומשיכ... דasha לא תקרא קריית התורה הציבור מושם כבוד הציבור, ולא אסור מעיקר הדין משום דהקריאה בטעמים הריחי זמר, אפשר דמיירי שכולם בני משפחה אחת, או שקוראת קרואי אך בלי ניגון של טעמים, אבל בעלםא באמת אסור משום קול באשה ערוה.

(115) شو"ת יחוות דעת חלק ד סימן טו

...ויש להוסיף עוד לפי מה שכתב מרן החיד"א בספר ראש דוד (פרשת בשלח זט נ"ד ע"ד), ובספרו מראות העין (נדיה יג ע"א) שזה שאמרו קול זמר של אשה ערוה, מכל מקום במקרים דaicא אימטא דשכינה, אין לחוש לכך... ובזה ניחא גם כן מה שאמרו מגילה (כ"ג ע"א) הכל עלולים למנין שבעה ואפילו אשה, אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה משום כבוד צבור... ולכארה איך התירו להעלות אשה לקרות בתורה בטעמי המקרא, והרי זה כkol זמר באשה... ובע"כ לומר שהतירו לאשה לקרותocabor כשהאין שבעה בקיאים לקרות, משום שבמקומות השראת שכינה לא חששו חכמים להרהור. (ומכאן יש להקשוט על מה שכתב בעל העיטור בהלכות מגילה, שאין הנשים מוציאות את האנשים ידי חובת מקרא מגילה, משום דkol באשה ערוה. וכן כתבו בספר האשכול חלק ב' עמוד ל', וברשות חיים הלכות מגילה אות ב'. ומה יענו בההיא מגילה (כ"ג ע"א) הניל. וצ"ע. ואכמ"ל). ומעתה יש לומר שגם בני"ד הויאל והאשה נכנסת אך ורק לברכת הגומל ובמקום בו עשרה שכינתה שרייא, (סנהדרין ל"ט ע"א), לפיכך אין לחוש לברכת הגומל באופן כזה משום פריצות.

האם עליה לאשה היא פגיעה בכבוד שמים?

(116) הערת הרבי ראובן דוד נאוי לשוו"ת צדקה ומשפט, או"ת, סימן ד

ובשלמה בההיא דפוחת ואשה לא תקרא הציבור, דבר זה נמי נוגע לכבוד המקום דין כבוד לשם שהוא פוחח נושא כפיו, ואשה לקרות הציבור, משום הכי אין יכולין למחול הציבור על כבודם בזאת.

(117) פתח דבר ח"ב, קונטרס אחרון לפה"ד ח"א, סימן נ"ה

מסתבר דהתר המזר [לעלות לתורה] هو לגמר... אין לנוכח לפוסלו מדינא אלא משום כבוד שמים וכבוד ציבור דוקא ממשית חסידות. ופשיטה דהאי טעונה לא שייך אלא בש"ץ, דלאו אורח ארעה היה למשוויה שליח ולמליץ טוב בינו לבין מקום לאיש כזה ע"ד הקריבתו נא לפחתיק.

(118) شو"ת בני בנים (הרבי יהודה הרצל הנקין), ח"ב, סימן י"א

...וקריית נשים בתורה בודאי אינה פגיעה בכבוד שמים שם לא כן היאך התירו לנשים לקרוא בתורה קודם התקנה. ולכן תועיל מחלוקת הציבור אצל עלויות נשים. אבל כבר כתבתי

האם בעל קורא מסלק את הבעייה של כבוד הציבור בקשר לנשים וعليיה?

(119) שווית שאלין ציון (רב דוב אליעזרוב) תנינא, או"ת, ח"א, סימן י"ט

ולזאת נשאלת אם מותר להקרות לאשה שתעללה למנין זו כאחד מן הקרים, באופן שהוא איננה בעל קורא. (1) כבר נהוג בכל תפוצות ישראל ונ衲פסת בכל מקום...דאשה אינה עולה לתורה בכל עניין. (2)...סקול באשה הוא ערוה... (3) הכל עלין למנין שבעה היינו במקום דאין בקיין לקרות בתורה, ורק זו ביחד עם האשה...עתה כשהזה כבר נפוץ ברוב קהילות ישראל שיש בעל קורא מיוחז לכל הפרשה, דבר ברור ופשוט שהיאASAהוASA אסורה להיות מצויה בין האנשים מפני שאין זה מכבוד הציבור, ואין להציגו רשות למחול ע"ז.

(120) שווית שמש ומגן (רב שלום משאש) או"ח סימן ב"ה

וכתבו הופוסקים דהיום אין העולה קורא לא נצטרך לנשים להשלים המניין [שבעה], שהבעל קורא [קורא] לכל העולים וממילא גם לפי הדין אין מקום לאשה ליכנס לביהכין.

(121) מבית מדרשו של הרב תלמוד קריית התורה, עמוד ל"א (מקור 34)

אבל בזמן הזה, דבעין לאatoi ליידי דין דשומע בעונה מהבעל קורא להעולה,...דדין ג' או זו קרים, הוא שיינו זו קרים, או על כל פנים שייהי הקורא הוא המברך. ואם כן בכדי לומר שומע בעונה בעין מהויב בדבר, וקטן ואשה פסולים לקרות בזמן הזה מצד דין, אם לא שמברכים הם על קריית עצם.

(122) שווית בני בגין (רב יהודה הרצל הנקיו), ח"א, סימן ד'

לפי המנהג שאחד קורא לכולם והمبرך אינו קורא כלל...הגאון מורי זקני זכה"ה פירש...[ש]נתקטל עניין כבוד הציבור לגבי עליית נשים, שכיוון שאינה קוראת עצמה ליכא גנאי הציבור, שלא אמרו אשה לא תקרא בתורה ולא אמרו אשה לא תעללה בתורה – שתלווי בקריאתה והרי אינה קוראת. ואם מצד ברכה ליכא גנאי שהכל יודען לבך. אבל מנהג ישראל תורה שלא עללה, ועוד כיון שנעשה עליות נשים פתח למתבוללים, لكن אפילו אם עלתה תרד ואפילה למפטיר.

באיזה תנאים אין בעיה של כבוד הציבור בקשר לנשים וعليיה?

עיין לעלה במקורות 74, 76 ו-78

(123) ספר הבתים, בית תפילה, שער קריית התורה, שער שני, סעיף ו'

יש מן הגודלים שכתב שהמתפללים בבתיhemם בשורה, אשה קוראה שם בתורה, שלא נקרא צבור אלא כשמתפלlein בבית הכנסת.

(124) מגדל עוז, ברכות שמיט, נחל ברית, שוקת ב, אות ט' ו-ו'

(ט) ביום שהולכת היולדת לבהכ"ג, בעלה הוא חייב לעלות לתורה באותו שבת...זכר

(22א) עדות לישראל (רב יוסף אליהו הנקיין) סימן ס"ז

הנה תקנת חז"ל לקראו ז' קוראים בשבת, או ג', ד', ה', י', בחול ובר"ח ויו"ט וי"כ, ופשוט הוא שהתקנה היא להשמע הקריאה הציבור, ובعد זה נתנו זכותקדימה לכהן לוי ות"ח וכו'. וכך היה מנהג הקדמונים שכל עולה היה קורא בעצמו, ואח"כ כשנთמעטו הבקאים בקריאה הנהיגו שאחד היה מקריא בלחש והעליה היה קורא בקול רם. גם באופן זה נתקיימה תקנת חז"ל של ז' קורין שסוף סוף כל עולה היה קורא בעצמו. ואולם, אח"כ הנהיגו שאחד קורא בקול רם והעלים קוראים בלחש, ויש שאינם קוראים כלל, וכנראה עשו זה מושם דרכי שלום, שגם עם הארץ יכול להיות בין העולים. ואפשר שגם מושם חיזוק לומדי תורה, שהעלים דרכם לנדר בעד זה. ועכ"פ פשוט בעיני שבכהאי גונא לא נתקיימה תקנת חז"ל של ז' עולים, כיון שהעליה אינם ממשיע לציבור ויש שאינו קורא כלל. ועיקר תקנה מתקימות ע"י עולה אחד שהוא קורא בקול רם, וכדין התוספתא, שנפסקה בשוו"ע או"ח קמ"ג סעיף ז', שבמקום שאין רק אחד שיודיע לקרות – הוא קורא כל הפרשה. ומן הדין צריך הוא לברך בעצמו ז' פעמים – במקומות ז' עולים. אלא בכך שלא להרבות בברכות לייחיד וגם מטעמים הניל' [מושם דרכי שלום, ומושם חיזוק לומדי תורה] נהגו לכבד הרבה העלים, ולכל אחד יברך וויציא את חקורא והרבנים בברכתו. וכיון שבעיקר זכות הברכה שייך להקורא בקול רם, מסופקני אם שיק בזה מדינה דין קדימה לכהן ולוי...

(22ב) שוויות בני בנים (רב יהודית הרצל הנקיין), ח"א, סימן ד'

מנาง הגمرا והשלchan ערוץ שהעליה קורא לעצמו, ובימי מהר"ם היה קורא אחר החזון, ומנהג כשרים היום לקורא על כל פנים בלחש. אבל לפי המנהג שאחד קורא לכלם והمبرך אין קורא כלל נטבל דין של התוספתא שאחד יקרה כמה פעמים, כמו שתכתבו האחראונים, והגאון מורי זקנין צלה"ה פירשADRבה שהכל היות לפי דין התוספתא כיון שהחזון קורא שבע פעמים, ועיין בספר עדות לישראל סימן ס"ז. וכן נטבל עניין כבוד הציבור לגבי עליות נשים, שכןון שאינה קוראת עצמה ליכא גנאי הציבור, שהלא אמרו אשה לא תקרא בתורה ולא אמרו אשה לא תעלה לתורה – שתלו בקריאתה והרי אינה קוראת. ואט מצד ברכה ליכא גנאי שהכל יודען לברך. אבל מנהג ישראל תורה שלא מעלה, ועוד כיון שנעשה עליות נשים פתח למtbodyלים, لكن אפילו אם עלתה תרד ואפילהו למפטיר.

(22ג) מכתבי לרבי יהודית הרצל הנקיין שליט"א, כ' בטבת תש"ד"

אחדשה"ט... בסימן ד', של שוויות בני בנים [ח"א] דין הרב בין היתר בשאלת כבוד הציבור. והנה בשאלת עליות נשים בזמן הזה מסיק הרב שנטבל עניין כבוד הציבור. אלא שכותב הרב: "אבל מנהג ישראל תורה שלא מעלה...".

ולענ"ד דבריו צ"ע, שאיל-אפשר לומר "מנาง ישראל תורה" אלא בדבר שידעו שהוא מותר, ומכל מקום החמירו (כמו שתכתבו התוס' בפסחים נא, אי ד"ה ואי אתה, ועירובין כא, ב' ד"ה ר' יוסי, ורא"ש נדרים ז"פ פא). אבל בוגע לשאלת עליות נשים, הרי טעו לחשוב שהוא אסור משום כבוד הציבור, עע"פ שבזה"ז נטבל כבוד הציבור, כמו שתכתב הרוב בעצמו. ובמקרה כזו שמחמירים מלחמת טעות לא אמרין מנהג ישראל תורה ומותר להתיר בפניהם. ועיין בש"ך ליו"ד סימן ר"י'ד, ס"ק ח', וח"י אדם כלל קכ"ז סעיף ז'.

ומה שכותב עוד שט: "וועוד, כיון שנעשו עליות נשים פתח למתבוללים, لكن אפילו אם עלתה תרד, ואפילו למפטיר". והנה לענין טיעון כגון "פתח למתבוללים" ציריך הגדרה מדויקת יותר. דאם לא כן, נתת דבריך לשיעורין, ואפשר לאסור כל התפתחות חדשה, וכפתגם המפורסם "חידש אסור מן התורה".

ומעניין בענין באותו עניין – חידוש מצאתי בספר הבתים לרביינו דוד ביר שמואל כוכבי (בית תפילה, שער קריית התורה, שער שני, סעיף ו) וויל: "יש מן הגדולים שכותב שהמתפלין בבתיהם בעשרה,asha קוראה שם בתורה, שלא נקרא צבור אלא כשותפליין בבית הכנסת".

(222) תשובתו של רב יהודה הרצל הנקין ליט"א, ש"ת בני בני, ח"ב, סוף סימן ז'.

ולשלה האחרת של כבודו על מה שבסימן ד' [בשווית בני בניים ח"א] הבאתי פרוש הגאון מורי זקנינו שהיוס שהבעל קורא עד כולם נבטל עיקר עניין שבעה קרואים, ובתבתי שלפי זה נבטל גם כבוד הציבור לענין עליות נשים, ושמכל מקום מנהג ישראל תורה שלא تعالנה. וכבודו כתוב שכן הוא שהוא מנהג טעות – כי לא הבינו שמותר – לא שייך זהה מנהג ישראל תורה.

לע"ד מלבד שמי יאמר שככל הפסיקים מודים לפירוש הגמוי'ז זהה, גם אין הנדון דומה, כי מנהג טעות הוא בטעות מעיקרא, ואילו הכא هو גיורת חז"ל שאשת לא תקרא בתורה – ואף על פי שננטבל הטעם לא ננטבלה הגזרה. ואפילו לדברי כבודו דהוי מנהג טעות, במקום שיש לחוש לתקלה אין להתריר אפילו מנהג טעות, עיין במסכת פסחים דף מב. וכן כל המקורות שהביא כבודו עוסקים במנהג ייחדים, או של קהילה אחת. אבל بما ששיך לכל ישראל חמור טפי כמו מגן אברהם סימן תצ"ו סעיף קטן ז'.

והנה בספר הבתים שציין כבודו והבאתי לעיל כתוב בשם יש מן הגדולים שכשותפליין בבית בעשרה,asha קוראה שם בתורה, שלא נקרא צבור אלא כשותפליין בבית הכנסת עכ"ל. וישנם עוד ראשונים הסוברים שמנין בבית אינו נקרא ציבור. עיין בספר הרוקח סימן שי"ז לעניין שאין אומרים היל בבית אбел, וכן הוא בתשובה רשי'י הוצאת אלפנביים סימן שמ"ז, וספר האורה חלק ב' סימן נ"ט, ומחוזר וייטרי סימן רמ"א.... וכן נראה דעת ספר העיטור בהלכות מגילה פרק אי' לגבי קרייה במגילה הכתובת בין הכתובים שהטעם הוא שבבית אינו נקרא ציבור כדעת ראשונים אלה, ושלא כבבית יוסף או'ית סימן תקפ"א שפרש שהוא רק במגילה משום פרטומי ניסא. ולכן אולי אפשר להקל במנין בבית באקראי – והלכה ואין מוריין כן. אבל בבית הכנסת או במנין קבוע אין להתריר כלל.

(223) תשובתו של רב יהודה הרצל הנקין ליט"א, ב"ז שבט תשד"ט.

וכתבת夷 עוד שכיוון שנעשו עליות נשים פתח למתבוללים, لكن אפילו אם עלתה תרד, ואפילו למפטיר, עכ"ל. וכבודו הקשה שציריך הגדרה זהה שאם לא כן, נתת דבריך לשיעורין, ואפשר לאסור כל התפתחות חדשה, עכ"ל. ולא הבנתי מה עניין הגדרה לכך. ואם לפי דעתו יש מי שהגוזים באיסורים – וכי שוב לא נגדו שום פרצה?

בש"ד, יום ה' לפרשת "בנערינו ובזקנינו נלך", ח' שבט תשס"א

לכבוד מועיר הרה"ג ר' יהודה הרצל הנקין שליט"א
אחדשה"ט. בשנת תשד"ס הכתבעו בקשר לדברי כת"ר בשווי"ת בני בנים ח"א סימן ד' בעניין כבוד
הציבור בימינו, וכפי שופיע עט כמה שינויים בשווי"ת בני בנים ח"ב סוף סימן ז'. וכיון שהזרתי לסוגיה זו
בשיעור, רצוני לדון שוב עם כבודו בנושא זה.

והנה בשווי"ת בני בנים ח"א סימן ד' הביא כת"ר פירוש זקנו הגראי"א הנקין זצ"ל (בעדות לישראל
סימן ט"ז) שהיומ שhabul קורא קורא עד כולם נתבטל עיקר עניין שבעה קרואים ועיקר תקנה מתקינית
ע"י עליה אחד שהוא קורא בקול רם, וכדי התוספתא. והווסף כבודו זצ"ל:

וכן נתבטל עניין כבוד הציבור לגבי עלית נשים, שכן שאיינה קוראת עצמה לייכא גנאי
לציבור, שהלא אמרו אשה לא תקרא בתורה ולא אמרו אשה לא עללה בתורה – שתלי^ו
בקראתה והרי איינה קוראת. ואט מצד ברכה לייכא גנאי שהכל יודען לברך. אבל מנהג
ישראל תורה שלא עללה, ועוד כיון שנעשו עליות נשיםفتح למتابוללים, لكن אפילו אם
עלתה תרד ואפילו למפטיר.

(א) והנה כך לשון סבו זצ"ל בעדות לישראל סימן ט"ז:

ואולס, אח"כ הנהיגו שאחד קורא בקול רם והulos קוראים בלחש... ועכ"פ פשוט
בעניין שבכח"ג לא נתקינה תקנת חז"ל של ז'ulos, כיון שהעלולה איינו ממשיע לציבור
ויש שאיינו קורא כלל. ועיקר תקנה מתקינית ע"י עליה אחד שהוא קורא בקול רם, וכדי
התוספתא... מן חזין צריך הוא לברך בעצמו ז' פעמים – במקומות ז'ulos. אלא כדי
שלא להרבות בברכות היחיד וגם מטעמים הניל [משום דרכי שלום, ומשום חיזוק לומדי
תורה] נהגו לכבד הרבהulos, וכל אחד יברך ויוציא את הקורא והרבים בברכתו...

לפי גישת סבו זצ"ל, אחרי שהתקינו שבעל קורא הוא הקורא בקול רם, הרי בעל קורא הוא העולה
האמתית – ואילו אלו שיעולין כביבול לתורה, תפkidim האמתי הוא רק להוציא את הקורא ידי ברכתו.
א"כ נראה לפי זה פשוט לעניין שנשים אין יכולות לעלות לתורה מעיקר הדין – מטעם שאין יכולות להוציא
אחרים ידי חובתם בברכות התורה הציבור, שהרי הנשים אין חיבות בהן. ודבר זה הוא כעין מה שכתב
הר"ן על הרף למגילת כג, ע"א – שלפי עיקר הדין שرك הפותח והחותם מברכים "אשה וקטן אין קורין
ראשון ולא אחרון משום ברכה, לפי שא"א לקורין האחרים שייצאו בברכתם".

(ב) כפי שציינתי לעללה, כבודו טען שעל סמק שיטת סבו זצ"ל – שהעלולה האמתי הוא בעל קורא, א"כ
נתבטל גם כבוד הציבור לעניין עלית נשים. מכל מקום סיים כת"ר שמנาง ישראל תורה שלא עללה. וכך
זה טענתי אני במתכבי לרבות מכ"ט בטבת תשד"ס (וכפי שופיע בשווי"ת בני בנים ח"ב סוף סימן ז') שלא שיק
בזה מנהג ישראל תורה מכיוון שלא הבינו שמותר – א"כ הוא מנהג טעות. על טענה זו השיב כבודו בשווי"
בני בנים ח"ב סוף סימן ז' זוויל:

לע"ד מלבד שמי אמר שכל הפסוקים מודים לפירוש הגמוא"ז בזה. גם אין הנדון דומה,
כי מנהג טעות هو בטעות מעיקרה, ואילו הכא هو גזירת חז"ל שאשה לא תקרא בתורה
– ואף על פי שנתבטל הטעם לא נתבטלה הגזירה. ואפילו לדברי כבודו דהו מנהג טעות,
במקום שיש לחוש לתקלה אין להתריר אפילו מנהג טעות, עיין במסכת פטחים דף מב. וכן

כל המקורות שהביא כבשו עסקים במנג ייחידיים, או של קהילה אחת. אבל במא ששייך לכל ישראל חמור טפי כמו במגן אברהם סימן תש"ו סעיף קטן ד'.

ניתן לחלק דברים אלו לג' נימוקים:

1. "מי יאמר שכל הפסיקים מודים לפירוש הגמ"ז בזה".
והנה טענתי בקשר למנהג טעות הייתה דזוקא לשיטת סבו - כפי שהבינו והמשיכו כת"ר. נדמה שניימוק זה – שיתכן שפסיקים אחרים חולקים על סבו – אינו רלבנטי לטענה שלי של מנהג טעות. אלא מהוות הכרעה למעשה כסבו זצ"ל.

יתר על כן, נלעניד שהצעת כת"ר – שהבעל קורא מפקיע בעיתת כבוד הציבור – הינו רלבנטי גם לשיטות פוסקים אחרים. שהרי דעת הגראי"ם פינשטיין (בשווית אגרות משה חלק או"ח ב' סימן עב) "דנח שבשהולה המברך הוא הקורא המשמע להציבור והוא מדין שליחות דהמקRIA הוא שלווה להשמע לציבור". ואילו דעת הגראי"ד סולובייציק (מבית מדרשו של הרב הלכות קריאת התורה, עמוד ל"א) "אבל בזמן הזה, דבעין לאתוויי לידי דין דשותע בעונה מהבעל קורא להעהלה". הרי בין כך ובין כך, בעל קורא זה זה שבפועל קורא בקול, ומוציא את העולה והציבור; ואילו העולה בפועל אומר רק בלחש. אם כן, יש מקום גדול לטעון שאין שום פגיעה בכבוד הציבור אם אשה תעלה, שהרי בפועל גבר המחויב הוא זה שמקRIA לציבור בקול.

2. "גם אין הנדון דומה, כי מנהג טעות הויבטעות מעיקרה, ואילו הכא הויגזירת חז"ל שאשה לא תקרה בתורה – ואף על פי שנ לבטל הטעם לא נטבלת הגורה".

נדמה לי שבנימוק זה חזר בו כת"ר מעצם הצעתו המקורית (כפי שמופיע בח"א, סימן ד') – לפיו טעם כבוד הציבור בטל בימינו והטעם שנשים אינן עלות הוא משום מנהג. לפי נימוק שני זה, לא צריכים בכלל להגיא לשאלת מנהג, שהרי הנשים אינן עלות לתורה משום תקנת חז"ל של כבוד הציבור, וاع"פ שנ לבטל הטעם לא נטבלת הגורה.

אולם לעצם הדבר, הרי כשתעלם התקינה מפורסת וגלי לכל אכן אומרים בטל הטעם בטל הגזירה. עיין בחידושי חתנס סופר לביצה, מהדורה תנינא, דף ז' ע"ב, ד"ה "בראשונה" לעניין יו"ט שני של גלוות. יתר על כן, רבים הפסיקים שהכריעו שכשאין מגרעתה של כבוד הציבור – נשים אכן עלות. לדוגמא, עיין בספר הבתים (בית תפילה, שער קריית התורה, שער שני, סעיף ו') וסיעתו (וכפי שהביא כת"ר עצמו בשווית בני בנים ח"ב סוף סימן ז'), וכן במגדל עוז (ברכות שמות, נחל כרית, שוקת ב, אות ט' ו-ו). – שהתרו לאשה עלות במנין בבית, וכן בשווית אור לציון (הרבר בן ציון אבא שאול), חלק ב', פרק ט', אות ה בהערות – שהTier לאשה עלות כשהמןין מורכב מבני משפחתה.

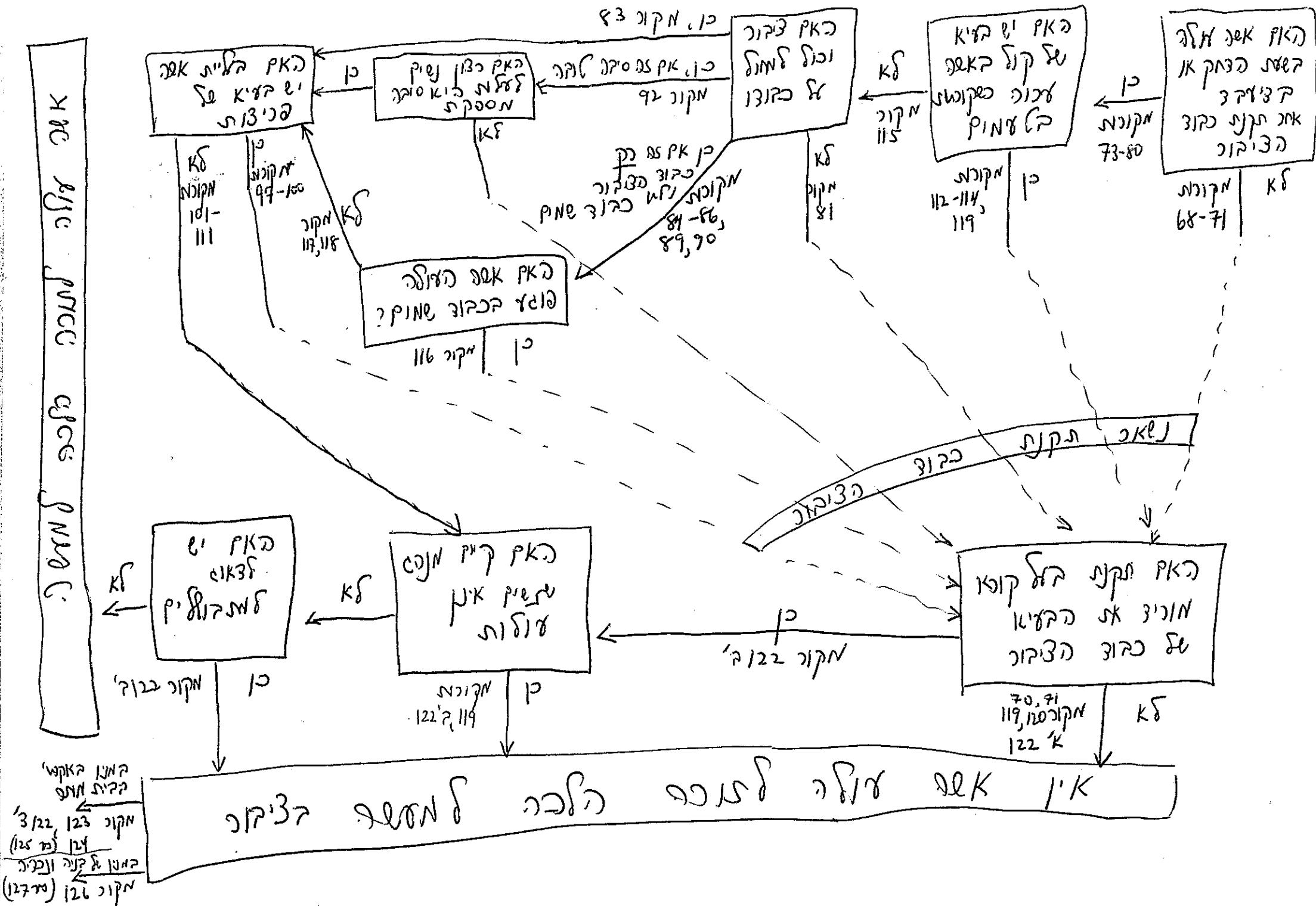
3. "וأפילה לדברי כבודו דהוי מנהג טעות, במקום שיש לחוש לתקלה אין להתר אפילה מנהג טעות, עיין במסכת פסחים דף מב".
נראה דצ"ל פסחים דף נא, ע"א.

והנני מסיים בברכות התורה ומודה לכבוד הרב על זמנו והערכתו.

כבוד רב

אריה אברהם פרימר

הרכבת הרכבתית

להבאת קרבן... הרי בעל מביא על ידי אשתו כל קרבן שהוא חייבת.

(ו) ונראה دمشقפלין וקוראין עשרה במצוות בבית הילדה, ואין בעלה כאן, יש להעמיד הדבר על הדין שאשה עולה וקוראה בתורה כהאי גונא. אף על גב שאמרו חכמים לא תקרא ב齊יבור מפני כבוד הציבור, לא אמרו אלא בקהל רב שלא לעשות תזריר. אבל בהאי גונא זהויא מילתא דלא שכחא, ומשום תקננתא דידה, אייכא למימר לא גزو. על כל פנים הרי בפירוש אמרו שעולה למנין שבעה, ואם לא עמשיו אימתי אלה הדברים איפוא אמרוים. ובודאי לא יפול שום דבר מדבריהם ארצה שלא יהיה לו מקום. ובאופן זה כדיעבד דמי. כך דעתנו אם יסכיםו עמי חבריו.

(125) שלמי ציבור (הרבי יעקב אלגזי), דין תורה וכבוד ציבור

ונראה פשוט [دلענין תורה וכבוד הציבור] לא שנא ציבור בבית הכנסת, ולא שנא כל בי עשרה – דין ציבור فهو. דהא לא אישתמי חד מן הפסקים להתריךasha שתקרה בס"ת ב齊יבור דבעשדה [או בשאר מקרים של כבוד הציבור].

(126) שווית או רציוון (הרבי בן ציון אבא שאול), חלק ב', פרק ט', אות ה בהערות

ואגב יש להעיר במה שכותב מrown בשווי'ם בסימן רפ"ב סעיף ג' "הכל עללים למנין שבעה, אפילו אשה וקטן שיודיע למי מברכין, אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא ב齊יבור מפני כבוד הציבור". וצריך עיון, שאמ על כל פנים אין אשה עולה מפני כבוד הציבור, מי נפקא מינא אשה עולה למנין שבעה, ולשם מה כתוב מrown הלכה זו? ולכן נראה לומר שנפקא מינא במקום שאין חשש ממשום כבוד הציבור – כגון במקום שהמתפללים הם בני משפחה אחת, והאשה היא ראש הבית וכל שאר המתפללים הם בניה ונכדיה – שאז אין חסרון כבוד הציבור במה שתעלתה לתורה. בכה"ג שפיר יכולה לעלות לתורה ולהצטרף למנין שבעה. ולמעשה צריך עיון.

(127) הערות הרבי יוסף קאפק להלבות תפילה פרק י"ב, הלכה י"ז, אות מ"ט

...וכבוד הציבור דאמרין, כיון שאין קורין בתורה פחות מעשרה אנשים, וכדילעיל הלכה כי, אינו כבוד למנין שיקרא מי שאינו שייך לצירוף מןין עשרה וכדאמרן בברכות מה, עמוד ב' "מאה כתרי" ...ונפקא מינא אפילו היו העשרה בניה – שם חייבים בכבודה – לא תקרא, מפני כבוד המושג ציבור.

(128) הרבי יהודה עמיטל, בשיחה על מעמד האשה ביהדות לתלמידיו חוייל, תשנ"ג

[תמצית דבריו] נשאלתי עיי' הרבי מדור אס קתנה יכולה לעלות לתורה עם שאר הילדים לעליות "כל הנעריות". ונראה שמכיוון שמדובר הדין אין איסור, וכל המניעת הוא מטעם כבוד הציבור, כאן בקטנה אין בעיה.